

ERDÉLYI

Ngs. Ramaszetter Róbert urnak
HUNGARIA I., Disztér 2 tp. Budapest

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: Heltétlenül: Egész évre 800, fél évre 400, negyedévre 200, egy hónap 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P. fél évre 25 P. negyedévre 12 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Jorga védi Amza tábornokot

A hadügyminiszter és az öngyilkos Sica Popescu tábornok utolsó találkozásának drámai részletei

Bukarest. Saját tud. A tábornokok interpellációira a szenátus tegnap délutáni ülésén válaszolt a kormány, előzőleg azonban hozzájárulva a múlt ülés jegyzőkönyvéhez, Jorga professzor igyekezett védekezni ez ügyvel kapcsolatban vele szemben felhozott vádak ellen.

Hibáztatnak, — mondta — hogy nem érdeklődtem eléggé a hadsereg kellő felszerelése iránt. Biztosítom önöket, hogy ama 13 hónap alatt, amíg kormányelnök voltam, soha sem éreztem a háború veszélyét s azért nem találtam, hogy a hadsereg azonnali felszerelése szükséges lett volna. De ennek ellenére, a Skoda-szerződést csupán azért függesztettük fel, mert a hazai ipart akartuk fejleszteni. Ami pedig a Stefanescu Amza tábornok elleni vádakot illeti, az ő minősítési lapját két órában keresztül tárgyalta egy bizottság, amelynek elnöke a jelenlegi uralkodó volt és ez a bizottság megsemmisítette a minősítési lapot.

Megvédolják Amzát, hogy kétféle milliót utalt ki a hadügyminisztérium költségvetési fölöslegéből kellő igazolás nélkül, de hát ugyanilyen alapon minden minisztert perbe lehetne fogni, mert minden miniszter kénytelen hasonló kiutalásokat eszközölni. És sokszor haláláig nem mondhatja meg, hova tette azt a pénzt. Én nyugodtan a lelkiismeretemre veszem Amza tábornok kétféle millióját. Indítsanak önök büntető eljárást ellenem!

Én vagyok felelős ezért az elköltött összegért és pedig úgy, hogy nem mondom meg, nem akarom megmondani és nem mondhatom meg, hova lett az a pénz!

A hadügyminiszter a Skoda-szerződésről és a tisztikar szelleméről

Ezután Samsanovici hadügyminiszter adta meg válaszáat a tábornokoknak és részben ismételte a képviselőházban mondottakat.

A Skoda-szerződést rendben kötötték meg, ami a titkos aktákat illeti, már a parlamenti interpellációkat megelőzőleg intézkedett, hogy kitudódjék, kiket terhel a felelősség azok eltűnése miatt. A jövőben a hadügyminisztériumban is époly szigorral fogják őrizni a titkos iratokat, mint a nagyvezérkarnál, ahol a honvédelem legfontosabb okmányait őrzik. A katonai igazságszolgáltatás teljesíti kötelességét. A hadügyminisztériumban a hadsereg ellátásának folytatóságára nézve tökéletesen rendszert lelt, amelynek megreformálására törvényjavaslatot fog betervezni. A hadseregben ki kell küszöbölni az intrikát s a tiszteknek különböző táborokra való osztódását meg kell szüntetni. Eseteket sorol fel, amelyekben tiszteteket igaztalanul vádoltak meg azzal, hogy megvesztegethetők voltak.

A szívemet rájga a rágalom...

Popescu tábornok különö, becsületes katonája volt. Nem igaz — folytatta Samsanovici, — hogy nem fogadtam volna őt, amikor öngyilkossága előtt a hadügyminisztériumban járt. Meglepetésszerűen, előzetes bejelentés

nélkül jött s mégis mingyárt fogadtam, mi-helyt a vezértitkár értésemre adta, hogy megérkezett és beszélni kíván velem. Nagyon leverten lépett be hozzám és kijelentette, hogy kétségbe van esve az ellene forgalomba került rágalmak miatt. Majdnem két éve szenved már a gyanúsítások miatt s most a sajátban újraéledt a rágalmazási hadjárat ellene. A lelket őrli ez az ügy, nem bírja már tovább.

Azt feleltem neki, nyugodjék meg és beszéljünk higgadtan. Ön két év előtti dolgokról beszél, de hiszen azóta öfelsége önre bízta az első hadtest parancsnokságát! Nem elég bizonyíték-e ez, hogy senki sem hitt a rágalmakban? De ő erre így válaszolt: ez igaz, de most újra kezdődnek a rágalmak s én már nem bírom! Szégyannel a szívemben járok az utcán s teljesen össze vagyok törve. Mire így feleltem: elmúlik ez is, menjen csak haza és várja be felemelt fővel a vizsgálat végét, minden ki fog derülni!

Sajnos, — fejezte be Samsanovici elbeszélését, — nem tudta bevárni.

Vajda is méltatta Popescu tábornok emléket és újból hangsúlyozta, hogy a kormány tudja kötelességét, de sajnálkozását fejezte ki, hogy olyan kérdések, amelyek tisztán a hadseregbe tartoznak, az utcára kerültek a Skoda-üggyel kapcsolatban.

Egyébként a Skoda-ügy tovább foglalkoztatja a sajtót és egyes lapok szerint a katonai vizsgálóbírók Prágába utaznak a titkos irás kibetűzése végett.

Vajda miniszterelnök királyi audienciára ment

Bukarest. Saját tud. Ilie Lázár — valószínűleg a Skoda-ügyben való állásfoglalása miatt, lemondott a kamarai kvestorságról. Utódját még nem nevezték ki.

Ugyancsak a Skoda-üggyel lehet kapcsolatos az is, hogy Vajda Sándor miniszterelnök ma a király elé járult, aki hosszabb kihallgatáson fogadta.

MacDonald sürgős felhatalmazást kapott az oroszokkal való kereskedelmi viszony megszorítására

Londonból jelentik: MacDonald miniszterelnök az alsóházban bejelentette, hogy felhatalmazást kér a parlamenttől az angol-orosz kereskedelmi szerződés szabályozására.

A javaslatra kimondották a sürgőséget, úgy, hogy ez szerdán már életbe is lép.

Politikai körökben a felhatalmazási törvénnyel kapcsolatban valószínűnek tartják, hogy a kormány az ismeretes Wickers-ügy miatt kíván az orosz áru-behozatal megszorítására utján retorzióval élni.

A belgrádi tanítóképző

(S.) Belgrádból feltűnő hírt kürtölnek világgá: a szerb fővárosban állítólag rövidesen magyar tannyelvű állami tanítóképzőintézetet állítanak fel.

A híradást egyelőre ellenőrizni nem tudjuk. Hinni benne csak akkor fogunk, ha a bejelentett tanintézet megkezdte a működését. Az igazság kedvéért azonban annyit már most meg kell jegyeznünk: Jugoszláviából eddig még alaptalan szóbeszédnek formájában sem érkeztek olyan sajtóközlemények, amelyek a nemzetiségek jogainak megadásáról tudósítottak. Az ilyen alaptalan jóhír: romániai különlegesség.

Hogy a belgrádi jóhír jelentőségét megérthessük, mindenekelőtt tudnunk kell azt, hogy a délszláv királyságban semmiféle nemzetiségi nyelvi közoktatás ez időszerint nincs s nem is volt. Sem állami, sem felekezeti, sem egyéb. Az egész népoktatás kizárólag az államnyelven folyik, a közepoktatásról és a felsőbb iskolákról nem is szólva.

Ha tehát tényleg magyar nyelvű állami tanítóképző intézet nyílna meg Belgrádban, ez nemcsak azt jelentené, hogy a jugoszláv állam tizenötéztendő szerződéses állapot után most végre nagykegyesen egyetlenegy intézet engedélyez a magyar nyelvnek is. Tanítóképzőintézetéről lévén szó, ennek az iskolának a felállítását a logika törvényei szerint arra engedne következtetést, hogy Jugoszláviának a közeljövőben magyar képzettségű tanítóokra lesz szüksége. Amiből viszont arra kellene következtetést vonni, hogy a hármaskirályság kormányzatának tervei között a magyar nyelvű népoktatás bevezetése is szerepel. Kellene, de nem tanácsos, mert az érettség és a józanosság a Balkánon nem politikai tényező.

Ha tizenöt esztendeig vártunk, még várunk néhány hetet, vagy hónapot, amíg e híradás igazságának a sorsa el nem dől. Közben azonban a bejelentett belgrádi magyar nyelvű tanítóképző körül rövid külpolitikai sétára indulhatunk és e séta alatt elmélkedhetünk a külpolitika fejleményeinek és a kisebbségi jogok sorsának összefüggéseiről.

Nem akarjuk azt állítani, hogy a jugoszláv királyság kormányzata, minekutána tizenöt esztendőn keresztül — hogy úgy mondjuk — fűtyült mindenféle kisebbségi szerződésre és e szerződésekbe írt kisebbségi jogokra, — most egyszerre minden átmenet nélkül azért kezd más hurokat pengeti, mert a genfi és egyéb nemzetközi virányokon viszont revíziós szellem fűtyörésznek. Erre semmiféle bizonyítékunk nincs.

Ha azonban ez nincsen is így s a belgrádi elhatározásokat egyáltalán nem befolyásolja a római találkozás, a londoni magatartás s a külpolitika egyéb látható és láthatatlan tünetei, — az távolról sem jelenti azt, hogy a politikai megfontolás és körültekintés ne éppen azt tanácsolná. Vagyis, ha tényleg nem volna semminemű összefüggés a külpolitikai helyzet alakulása és a belgrádi magyar tanítóképző híre között, ez nem jelenti azt, hogy a természetes, a magától értetődő, az elkerülhetetlen ne éppen a kettőnek a legszorosabb összefüggése volna.

Nem nehéz kitalálni, hogy miért. Azon senki sem csodálkozik, hogy Cséh

ÉSEK

vastagabb
ár 80 lei.
kedvezmény

jutányos áron egy
electromotor, 220
v, egvenáram-
a kiadóban.

Lakás

s comfatos utcai
Május 1-re kiadó
ia (Csengeri-u) 9.
filodendron és
adó.

ai szoba melék-
kel Május 1-re
mjanics utca 20.

legelő Ferdinand
alatt modern 4
emelleti lakás és
án 15. szám a.
szobás modern
dó.

Május 1-től három
szobából, fürdő-
pincéből és mel-
gekből álló lakás
giale (Nyária-u)
gtekinthető bár-
on d. u. 3 és 5
t.

tti utcai bútoro-
előszobával Rí-
ics György-u. 7.

zölő aljában két-
koros lakás für-
l május 1-re.
u. 38.

trus

nyve
zok
ul

ÁLY

a 240 lei

kiadás

pok

. Str. Matei

Kolozsoár:

— Szatmár:

már Sándor,

gyben tes-

11. No. 5.

szlovákia, Jugoszlávia és Románia minden revíziós gondolat elől a legmirevebben elzárkózik. Ezek az államok rendkívüli történelmi pillanatokban elérték csaknem teljes etnikai egységüket, — olyan történelmi és földrajzi terepen, amelyen ez a megoldás azelőtt lehetetlennek és keresztülvihetetlennek látszott. Érthető, hogy körömszakadtig ragaszkodnak az elért példátlan eredményhez, amelyet másodszor nem igen lehetne elérniük.

Sokkal kevésbé érthető azonban, hogy az az állampolitika, amely a kül- és belpolitikában mindent egyetlen kártyára — a békeszerződések sérthetlenségének és érinthetlenségének a tételére — tesz fel, tizenöt esztendőn keresztül nem tartotta szükségesnek a békeszerződések kínos pontosságú betartását.

Mi is tudjuk s így bizonyára mások sem felejtették még el Európában, hogy a nagyhatalmak kifejezetten a kisebbségi szerződések aláírásától tették függővé hozzájárulásukat a kisantantállamok területi gyarapodásához, illetve Csehszlovákia és Lengyelország esetébe az új állam megszületéséhez. Jól tudjuk, hogy a szerződések a nemzetközi politikában sokszor az „egyszerű papírrongy” szerepét játsszák, különösen olyankor, amikor az erősebbet próbálják a gyengébbel szemben kötelezni. Ezért nem is esodálkozunk azon, hogy az elmúlt tizenöt esztendő folyamán a kisantantállamok nem vették komolyan a kisebbségi szerződéseket. Mindegyik persze a maga módja szerint: Jugoszlávia egyszerűen és brutálisan fittyet hányt a maga ünnepélyes aláírására, Csehszlovákia furfangos jogi formák mögé bújtatta el a kisebbségek elnyomását, Románia pedig símára csiszolt szavakkal állandóan mást hirdetett, mint amit a valóságban művelt.

A helyzet azonban lassan megváltozott. A békeszerződések körül a régi lelki egyensúly bomladozni kezd. A kisantantállamok egyre nyomatékosabban kénytelenek hivatkozni azokra a jogokra, amelyeket a békeszerződésekkel maguknak megszereztek. Nem kézenfekvő-e, hogy azoknak az egyre növekvő táborából, akik más véleményen vannak, előbb, vagy utóbb az új időkhez mért komoly formában elhangzik a számonkérés: betartottátok-e azokat a lényeges kötelezettségeket, amelyeket a békeszerződésekben a jogok ellenében vállaltatok? Nem kell-e tartaniuk ezeknek az államoknak attól a szemrehányástól, amely éppen a szövetségeik részéről érheti

őket, hogy ez az egész európai politikai válság talán ki sem éleződött volna ennyire, ha ezek az új és megnagyobbodott államok a nemzetiségekkel szemben vállalt kötelezettségeiket teljesítették volna.

Mert ne felejtjük el: az egész elképzelt új európai rendnek a tengelye volt az, hogy a területi elrendezés elkerülhetetlen igazságtalanságait a nemzetiségek igazságának nemzetközi biztosításával kell ellensúlyozni!

Talán nem veszik fölünk rossz néven Bukarestben, hogy a belgrádi magyar tanítóképzőnek a híre ilyen gondolatokat ébresztett bennünk. Mi nem vennők rossz néven fölük, ha ez a sokatmondó belgrádi tanítóképző őket is meggondolkoztatná.

Sziámban a király nevezi ki a parlamentet

— Diktatura a kommunista veszély elhárítására —

Bangkokból jelentik: A sziámi király a fenyegető kommunista veszedelem és anarchia elkerülése érdekében felfüggesztette Sziám alkotmányát. Mentesztette az alkotmányos kormányt s feloszlatta a parlamentet, amelynek helyébe 100 tagból álló népképviselői tanácsadó testületet nevezett ki.

Emlékeztet még, hogy a múlt évben a sziámi hadsereg tisztjei felláztak, a kormányt elkergették, sőt magát a királyt is házi felügyelet alatt tartották. A király ekkor a rendőrség tagjaiból alakított kormányt s ez a kormány teljhatalmat adott önmagának s a király jogait is alaposan megnyirbálta.

A délnémet országok törvényhozó gyűléseit újjászervezték

A birodalomgyűlési választások alapján mindenütt a nemzeti pártok kerültek többségbe

Berlinből jelentik: A német birodalom egyes tartományában, így: Mecklenburg-Schwerinben, Hamburgban, Mecklenburg-Strelitzben, Bajorországban és Württembergben a birodalmi kormány feloszlatta az eddig működött országgyűléseket. A birodalmi kormány új választást nem írat ki, hanem a március ötödiki birodalmi választások szavazatai szerint hívja össze az illető országok külön országgyűléseit. A törvényhozások ilyen módszerű újjászervezése folytán Bajorországban a nemzeti szocialisták 48, a bajor néppárt 38, a szociáldemokraták 18 mandátummal lesznek képviselve.

fehér-piros koalíció (Hugenbergék) 60, az ellenzék 34 mandátummal lesz képviselve. Mecklenburg-Schwerinben és Mecklenburg-Strelitzben Hitler pártja abszolút többséggel rendelkezik.

A kommunista szavazatokot sehol sem veszik tekintetbe és a kommunistákat nem hívják meg az egyes országok országgyűléseire.

A birodalomgyűlési palota felgyűjtői a törvényszék előtt

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés épületének felgyűjtása ügyében megindított nyomozás befejezés felé közeledik. A gyűjtőgatásnak öt gyanúsítottja van: a hollandi Van der Lübbe, Torgler, birodalomgyűlési kommunistapárti képviselő és három bolgár kommunista. A főtárgyalás nyilvános lesz. Azt azonban még nem döntötték el, hogy ez ügyben a berlini bíróság, vagy a lipcei birodalmi törvényszék fog-e ítélni.

Magyarok! Olvassátok és terjesszétok a legújabb magyar napilapot az **Erdélyi Lapok**!

Történelmi látogatók Nagy Frigyes sirjánál

Irtá: dr Bitay Árpád

I.

A közismert események és okok miatt a német birodalmi gyűlés mostani ülészakát Potsdamban, a helyőrségi (protestáns) templomban nyitották meg. Az ünnepélyes megnyitás után Hindenburg, a Német Birodalom feje, leszállt a templom sírboltjába és koszorút helyezett el Nagy Frigyes porosz királynak ott lévő sírjára.

Nagy Frigyes porosz királynak (1740—86) potsdami sírboltját már Hindenburg előtt is keresték fel államfők. Ezek között a fejedelmi látogatások között, körülményeinél és céljainál fogva, különösen nevezetes az I. Sándor orosz cáré (1805) és Napoleoné (1806).

I. Sándor, a daliás természetű, megnyerő modorú orosz cáer, sógora volt József nádornak (a nádor első felesége révén). Jókai egyik regényének (Szabadság a hó alatt) nevezetes alakjává tette. Nemesak a bécsi kongresszuson ismerkedett volt meg több magyar vezető emberrel, hanem 1821-ben személyesen is megfordult Budán és Pesten. Ekkor a budai gör. kel. szerbek és románok nagy ünneplés-

ben részesítették, amire Metternich központosító, önkényes rendszere idegesen figyelt volt fel.

Nagy Frigyes sírboltját abból az alkalomból kereste fel, hogy 1805 novemberében személyesen igyekezett rábírní III. Frigyes Vilmos porosz királyt és feleségét, hogy csatlakozzanak a Napoleon császár ellen harcoló szövetséghez, az u. n. harmadik koalícióhoz.

Az udvar s a cáer katonás fellépésével megnyert tábornoki kar szívesen csatlakozott volna. Lujza királyné, a német női erények vonzó példaképe (aki egy nappal volt fiatalabb, mint a fentebb említett József nádor), szintén hajlott ezen nagy lépés megtételére felé.

A király idegenkedésének végleges megtörésére, eloszlatására a színészkedő, hatásos jelenetek megrendezésére is hajlamos cáer egy nagyon különös eszközhöz nyúlt. Megkérte a királyt, hogy látogassák meg együtt Nagy Frigyes potsdami sírboltját. Le is mentek magukban, ketten, a potsdami helyőrségi templom szőcske alatt lévő sírboltba. A jólelkű, vallásos, meleg szívű III. Frigyes Vilmosnak könnyek tolták a szemébe, amikor nagypapa bátyjának, a porosz hatalom igazi megteremtőjének a sírját megpillantotta. Erre a színién könnyező cáer magához ölelte a királyt s gyöngéd szavakkal arra hívta fel, hogy ezen a kegyeletes helyen, a nagy király sírjánál esküd-

jenek egymásnak örök, felbonthatatlan barátságot s ígérjék meg, hogy sem a maguk egymái, sem pedig népeik, országaik sorsát egymástól soha el nem különítik, egymás ellen nem fordulnak. A végsőkig érzékenyült porosz király azonnal el is mondta a kívánt esküszöveget, amit a cáer is nyomban elismételt. Erre a megrendült királyt visszavezette magányos lakosztályába... Másfél év múlva pedig, Kelet-Poroszországban, Tilsit vidékén, a Memel folyó közepén, egy lerögzített tutajon találkozott Napoleonnal s pár nappal később vele is örök barátságot kötött...

II.

Egy évvel a fentebb leírt jelenet után, 1806 okt. végén, a diadalmas Napoleon kereste fel Nagy Frigyes potsdami sírboltját, még pedig rokonszenvből és tiszteletből a nagy hadvezér iránt, aki — amint éppen Napoleon jegyezte volt meg — a hétéves háborúban egyideig sikeresen dacolt három nagyhatalom (Mária Terézia, a francia király s az orosz cáer) egyesült haderejével is.

Napoleon Potsdamba való megérkezése után nyomban végigjárta Nagy Frigyes egykori lakosztályait, kastélyait; átlapozta műveit s végig nézte könyvtárát, amelyben csaknem kizárólag francia könyvek voltak. (Tudvalevő dolog, hogy Nagy Frigyes francia műveltségű volt, hogy a francia nyelvet a németnél

Okvelelven vegye meg

Kapható minden újságárúsió helyen.

6 leíért a **Történelmi Magyar Népkönyvtár** első számát, **HIRLAPIRODA** amelyből a magyar nép ezeréves sorsát, bánatát ismeri meg. **Titkos-Mező-Íteleg** (Jud. Bihar)

A postai megrendetés címe:

Figyelemreméltó zsidó vélemény az antiszemizmusról egyik legfőbb okáról

(Bécs). Stricker Róbert, ismert bécsi cionista, a „Zsidó Néppárt“ vezetője, igen figyelemreméltó módon tesz szemrehányást azoknak a hitsorszáknak, akik marxisták. Stricker a „Neuen Welt“ című lapban közölt egy cikket, amely többi között a következőket mondja:

— A Zsidó Néppárt tanítja, hogy nagy figyelemmel kell részesíteni a zsidók jogát és hitét; de éppúgy tanítja a figyelmet nemzsidó polgártársainak joga és hite iránt is. Visszatartja idegen befolyások benyomulását a zsidó közművelődésbe és a zsidó vallásos életbe, de éppen oly erélyesen elítéli, ha a zsidók más népek és vallások közművelődési és hitéletébe avatkoznak bele. Ennek az elvnek a figyelmen kívül hagyása sok áldástalan állapotot hozott a zsidókra. Mint a liberális, szociáldemokrata és kommunista pártok tagjai, a zsidók abban tevékenykedtek, hogy a keresztény egyházak és a zsidó hitközségek elleni harcban a szövívői legyenek. Egynemely zsidó eredetű irodalmár arra vállalkozott, hogy a maga izlésbeli és erkölcsbeli fogalmait a társadalomra rákényszerítse. Sokkal inkább, mint egyéb körülmény, ez volt az oka annak, hogy az antiszemizmus növekedése mérhetetlenül fejlődött. Az emberek az egész zsidó népközösséget a mondott tüzelmekért felelőssé tették. A Zsidó Néppárt ez irányzatok elleni küzdelmet főfeladatának tekinti, hogy ezáltal a zsidók és nemzsidók között a megértést legjobban szolgálja.

Egyházi műtárgyak

előnyös beszerzési helye

Feszületek, szenteltvíztartók, szentképek, érmek, igen erőskötésű rózsafüzérek és más kegytárgyak a legolcsóbb gyári árral kaphatók.

ZSIDEK J. kegytárgy-gyárban
Külföldre is szállít.
Maria-Radna. (Arad m.)

többet és szívesebben használta s hogy a német irodalmi életnek már ő alatta pompázni kezdő virágkorával szemben érzéketlenül viselkedett).

Azután, tisztjeitől kísérve, lement a sírboltba. A díszes koporsó mellett megállva, levette a kalapját s így szólt: „Uraim, egy nagy ember sírjánál vagyunk.“ Erre, természetesen, már ők is fedetlen fővel álltak.

Napoleonnak Nagy Frigyes sírjánál történt kegyeletes látogatása azzal végződött, hogy Párisba küldette onnan a sírboltból Nagy Frigyesnek ereklyeként ott őrzött kardját és „Fekete Sas“ rendjét.

III.

Potsdam 1300 tájt alakult várossá. Azelőtt szláv (vend) halászfaluca volt. A neve is, mint német földön az Elbe-től keletre, annyi más hely neve, szláv eredetű. Jelentése körülbelül ez: a tölgyek alatt. Írásban először egy 993-ból való okmányban fordul elő a neve: Potstupim, Potsdupimi alakban, ami germános írása a *pod dubimi* (a tölgyek alatt) szláv helyhatározás kifejezésének. Ez a név tehát hasonlít a berlini híres „Unter den Linden“ („a hársak alatt“) főútvonal nevéhez. Csakhogy a potsdami tölgyek ültetőjét nem ismerjük, mivel nyilvánvaló, hogy természetes erdőrestről kapta Potsdam (pod dubimi) a nevét; míg a berlini „Unter den Linden“ hársfának ültetését és ültetőjét pontosan, időhöz és személyhez kötve, meg tudjuk jelölni, határozni. Bornemissa Anna erdélyi fejedelemasszony, vagy a Bibliát románra fordító

Budapesti Nemzetközi Vásár

Több mint ezer gyáros és iparos kiállító. Tömegáruk. Minőségű cikkek.

május 6-15-ig.

Magyar mezőgazdasági exportáruk bemutatója.

Exportüzlet pengő ellenében.

Nagyszabású divatfelvonulások. — Kozmetikai kiállítás. — Repülőgépek kiállítása. — Bélyegkiállítás és bélyegforgalmazás. — Telepítési és építkezési kiállítás. — Mintatanya. — Öntözés, fásítás. — Baromfi- és apróállat kiállítás. — Borezoport. — Kisipari galéria. — Háziipari csoport.

Nagyszabású utazási, vizum-, szórakozási- és gyógyászati kedvezmények a vásárigazolványok alapján május 1-20-ig.

Vásárigazolvány és felvilágosítás kapható:

Oradeán Dacia Menetjegyirodánál és az Agences des Wagons-Lits-nél
Bulvardul Regele Ferdinand No. 2.

Lupu megjelent a Házban és visszautasította a kegyelmet

A Magyarpárt az adóbehajtási törvényjavaslatot a kisiparosra és kiscgazdára sérelmesnek találta. — Magyar-szász hitlerista mozgalmat szít Németország Erdélyben egyik képviselő szerint

Bukarest. Saját tud. Miután a képviselőház napirendre tért a Lupu kizárására hozott fegyelmi bizottság határozata fölött, így a határozat ratifikálása nem történt meg és a parasztpárt fekezhetetlen szenvedélyességgel vezére tegnap ismét megjelent a Ház ülésén. Azonnal szót kért a házszabályokhoz és a következőket mondotta:

— A mult ülésen súlyosan megsértették itt a házszabályokat azzal, hogy a fegyelmi bizottság ellenem hozott határozatát nem tárgyalták le. Ami az ellemem emelt vádakat illeti, azzal a kijelentéssel, hogy „Seletzki képviselőháza“ kifejezésem alatt, nem értettem az egész kamarát, hanem csupán azokat, akik passzivitásukkal rászolgáltak erre a kitéltre. Ezért rendreutasított az elnök úr, amire én ezekkel a szavakkal feleltem: Én meg önt utasítom rendre a nemzet nevében!

— Ha ezért a fegyelmi bizottság elé utasítottak, akkor ezt az eljárást szabályszerűen végig le kellett volna folytatni. Ezzel pillanatig se vártam, hogy kegyelemben részesüljek! Kijelentem, hogy visszautasítom ezt a kegyelmet s ha mégis megjelenek az ülésen, ez nem azért

történik, mert akár az elnök, akár a Ház megkegyelmezett, hanem mert jogomat gyakorolom. De az önök nagylelkűségére nincs szükségem.

A továbbiakban követelte Lupu, hogy állítsa vissza a kamara a régi rendet és kezdődjenek meg a bejelentések és interpellációk napirend előtt. Az országot nem szabad megfosztani a parlament ellenőrzésétől.

A kamara napirenden az adóbehajtási törvényjavaslatot tárgyalta, amelyhez a Magyar Párt bejelentette, hogy a magyar nép a legnagyobb aggodalommal nézi a javaslatot, amely különösen a kisiparosra és kiscgazdára nézve hátrányos. Azért a Magyar Párt nem fogadja el.

Ma d g e a r u beszéde után a Ház általánosságban elfogadta a javaslatot, majd áttért annak szakaszonkénti vitájára.

A bejelentések során Ghimbeseanu kérdezte a kormányt, tudja-e, hogy egy idő óta Erdély több vármegyéjében magyar-szász-hitlerista mozgalom kapott lábra, amely folyton erősödik, mert a jelenlegi németországi kormányzat szítja azt. A hatóságoknak nem szabad tűrni ezt a mozgalmat.

Cantacuzino Șerban havasalföldi fejedelem kortársa, Dorottya (1636—1689), Frigyes Vilmosnak, a nagy brandenburgi választófejedelemnek második felesége, ültette volt 1680 tájt azokat a hársfa-csemetéket, amelyekről a berlini „Unter den Linden“ később a nevét kapta.

IV.

A tölgyfát (cserfát) jelentő „dob, dub“ szláv szónak régebbi, orrhangú alakja: domb, dumb volt, amely ma már csak a lengyel nyelvben él. (Ebből származik pld. Dembinszky 1848-as lengyel tábornok neve, ami tehát a magyar Tölgyes, vagy Tölgyessy-féle névnek felel meg). A világháborúban szomorú nevezetességre jutott Doberdó fensík nevében is ott van ez a szó s a rajta levő egykori, de a velenceiektől hajóépítési célokra önző módon kizsájtított tölgyerdők emlékét őrzi.

A román nyelv szókincsébe is belekerült a *dob* (és *dub*) szó, a moldvai: a *dubi, dubulă, dubular* stb. alakban (cserézni, cserél, cserzés, csergő varga, ami a cserlénke a timár-iparban való szerepével függ össze). De megvan a román nyelvben a régi, orrhangú változat nyoma is pld.: *dumbravă* (eredetileg tölgyerdő, aztán általában erdő, liget). Vagy a București városán keresztül folyó *Dâmbovița* folyó nevében, ami tehát eredetileg ezt jelentené: tölgyes folyó, tölgyesben eredő, onnan lefolyó patak, víz.

Íme, milyen változatos, térben és időben kiterjedt távlat tárul fel előttünk Nagy Frigyes potsdami sírboltjából, ha a dolgokat nem el-

szigetelve, hanem a maguk természetes összefüggésében, egybefonódásában nézzük.

V.

A szellemi történet, a lelki élet, a katolicizmus végtelen távlatai pedig azt jelzik, hogy a potsdami sírboltnak még haló poriban is államfőktől, milliók uraitól látogatott lakója emberi kiválóságai ellenére is, csak deista volt. Uralkodása első 15 évében sok jóindulattal viselkedett a katolikus egyház iránt, építkezési, istentisztelettartási stb. téren könynyedséget nyújtott neki az előző korok porosz szelleméhez képest. A jezsuitákat 1765-ben még „kártékony féreg-fajzatnak“ nevezte, de miután jobban megismerte őket, jobb véleményét kezdett róluk táplálni, elannyira, hogy 1773-ban, a rend feloszlásakor Sziléziában és Nyugat-Poroszországban bizonyos formában meg is maradhettek. Hatalmi céljai érdekében azonban a hét éves háború alatt (1759) XIII. Kelemen pápa nevére egy brevét költetett, amely szerint a pápa Daun tábornagyot a sziléziai protestánsok kiirtására buzdította volna. Voltaire barátjában és pártfogójában azonban meg volt az az erkölcsi erő is, hogy ilyen irányú ballépéseit (legalább magában) beismerte és igyekezett jóvátenni. Az egyház életébe és ügyeibe pedig nem avatkozott be olyan mélyrehatóan, akkora önkénnyel, még az oltáron égő gyertyák számát is meghatározó bürokratikus rendszerrel, mint kortársa, II. József, akit éppen ő nevezett volt el ezért „sekrestyés testvéremnek“ („mon frère le sacristain“).

TÁRSADALMI ÉLET

A Katolikus Nőszövetség a munkásnőkkel való intenzív kapcsolatokat szorgalmazza

Bánsági kerületi közgyűlést tartott a Nőszövetség. — Együttműködés a városi hatóságokkal. Mindennek az alapja a meggyőződéses vallásosság és tiszta világnézet

Temesvár. Saját tud. A Romániai Katolikus Nőszövetség központi közgyűlése után most a szövetség bánsági kerülete is megtartotta közgyűlését. Temesváron, a bánsági egyesületek élénk részvétele mellett. A kerület minden vidékéről — Aradról és Zimándról éppúgy, mint Orsováról, Resicáról — eljöttek a szövetségbe tömörült egyesületek delegáltjai, hogy egy esztendőre ismét határozott irányokat állapítsanak meg az együttes, egy irányba koncentrált működésre s új erőt merítsenek áldásos munkájához. S a közgyűléssel kapcsolatosan nyilvános előadás is volt, amelyen Pacha Agoston dr. megyéspüspök is megjelent.

Delegáltak a Bánság minden részéből.

A Katolikus Nőszövetség bánsági kerületi közgyűlése vasárnap folyt le. A közgyűlést a Temesvári-józsefvárosi plébániatemplomban szentmise vezette be, amelyen az egyesületek kiküldöttjei közös szentáldozáshoz járultak. Metzger Márton dr. prépost-plébános lelkes szavakkal üdvözölte az egybegyűlteket és nagy elismeréssel szökött az egyesületek önzetlen, szép munkájáról, amellyel a szükségben lévőeknek és az elesetteknek mindenkor segítségért sietnek.

A szociális testvérek otthonában megkezdődött ezután a közgyűlés Borsiczky Ottóné kerületi elnök vezetésével. Résztvettek: Aradról: az Oltáregylet, Mária Kongregáció, Misszió Szervezet és Rózsafüzértársulat részéről Dengl Lajosné, Simon Berta, Krisztinkovics Emilné, Krisztinkovics Józsefné, Katrovics Jakabné, Mayerhoffer Margit, Finster Mihályné, Vankó Béláné, Lammert Antalné, Hajas Illésné. Arad-Mosoczytelepről: Szántó Lajosné, László Nándorné, Várkonyi Lajosné, János Ferencné, Pelyha Mátyásné. Arad-Mikeházáról: Miklós Jánosné. Karánsebesről: a Rózsafüzértársulat s a Misszió Szervezet részéről Wrasda Róza, Trica Irena, Muntean Józsefné, Blenz Lipótné. Lugosról: a Rózsafüzértársulat és a Misszió részéről Földényi Erzsébet, Frank Lujza. Orsováról: Hattinger Károlyné, Rausch Antalné. Oraviczáról: Illeg Antal. Ujaradról: dr. Petz Lipótné és Blédy Boldizsárné. Zimándról: Mandl Jakabné, Mandl Margit és Kállai Istvánné. Temesvárról az Oltáregylet, Urinók Kongregációja, Rózsafüzértársulat, a Missziós Szervezetek és a Leányklubok vezetőségei képviseltették magukat számos taggal.

Megjelentek a Katolikus Nőszövetség központi közgyűlése kiküldöttjei is: Künnle Ilus és Scholtz Klára s a közgyűlésen résztvettek Metzger Márton dr. c. prépost és Feri Vilmos lugosi minorita házfőnök s plébános.

Ifjúság és munkásasszonyok

A közgyűlés kezdetén felolvasták Pacha Agoston dr. megyéspüspök leiratát, amelyben áldását küldi a gyűlésre és résztvevőire. A főpásztor ugyanakkor papszentelést tartott s így személyesen nem jelenhet meg. A kerület munkajelentését Schiff Aranka szociális testvér terjesztette elő. A kerülethez tartozik négy Oltáregylet, tíz Mária Kongregáció, tizenkét Misszió-szervezet, öt Rózsafüzértársulat, két jótékonyági egyesület, tizenegy Leányklub, négy Leányegylet. Az évi munka mindig a katolikus egyház szellemében történt. Mindenkor annak érdekeit szem előtt tartva: a kölcsönös megértés és béke megőrzése, a pártfogoltak lelki és testi szükségleteiről való gondoskodás jegyében állt. Evégből több helyen Karitásziroda létesült és különös figyelmet tanúsítottak a katolikus gyermekakciós munkára. Dolgoztak az egyesületek és tagok a katolikus napisajtó érdekében.

Marx Lajosné (Temesvár) a hitbuzgalmi egyesületek részéről tett előterjesztést. Kifejtette, hogy csakis öntudatos vallásossággal állhatunk az Egyház katonái sorába, akik dolgozni, küzdeni és harcolni, védekezni tudunk és akarunk. Az öntudatos vallásosságunk egyik gyakorlati eszköze a liturgia

megszeretése: liturgikus kurzusok rendezésével, ilyen irányú előadások meghallgatásával mélyítsük magunkban az egyházhöz való tartozandóságunkat.

Fink Elly (Temesvár) az ifjúság nevében beszélt. Szükségnek látja, hogy az ifjúság — miután új társadalmi keretek közé kíván helyezkedni — a modern mozgalmakat, eszméket tanulmányozza. Biztos világnézetre tegyen szert, egyéniségek kellenek s fel kell venni a munkát egy eszme mellett, vagy a káros eszmék ellen.

Künnle Ilus, a központ kiküldötte a katolikus női feladatairól beszélt. Munkánkat mind jobban mozgalommá kell kiépítenünk — mondotta — sokakat kell megnyernünk. Az egyesületek együttműködése érdekében az egyesületközi gyűléseket kell szorgalmazni. A lelkek érdekében való intenzívebb munkálkodás elérésére hitközségi testvérek foglalkoztatása volna szükséges. Fel kell venni a munkásnőkkel a kapcsolatot s be kell vonni őket a működésbe. Építsük ki a katolikus gyermekakciós munkánkat gyermek napközi otthonok létesítésével — mondotta tovább — s igyekezzünk a városi hatóság szociális és szegényügyi bizottságában tevékenyen közreműködni. Ha egyetlen egy gondolatunkat sikerült hatóságilag keresztülvinnünk, avval talán többet tettünk, mintha egy éven át mozgattuk volna a társadalmat gyűjtési akciókkal.

Scholtz Klára központi kiküldött a gyermekeknek katolikus szellemben való vezetéséről, irányításáról beszélt még. Bele kell kapcsolódni a Szívgyárda munkájába s a gyermekcsoportok vezetői számára kurzusokat rendezni.

Földényi Erzsébet (Lugos), indítványozta, hogy a katolikus Erzsébetek mindenütt egy bizonyos napon a Szentévvvel kapcsolatban egy egységes szentségimádási napot rendezzenek.

Diszgyűlés.

A közgyűléssel kapcsolatban délután a józsefvárosi katolikus fiúiskolában diszgyűlés volt. Ezen megjelent Pacha Agoston dr. megyéspüspök, Kayser Lajos prelátus-kanonok, a józsefvárosi hitközség tanácsa, Metzger Márton dr. prépost-plébános és Stachler Ádám elnök vezetésével, Martzy Mihály, a belvárosi hitközség elnöke is. Schicht Ádám teológiai tanár német nyelvű előadásában rámutatott arra, hogy az illető pápai enciklikák szellemében kell a társadalmat megújítani. Csakis Krisztus szellemében, egymás mellett testvéri jóakarattal lehet a jövőt biztosítani. A Quadagesimo anno-t ismertette. Scholtz Klára a katolikus gyermekakciós munkáról tartott magyar nyelven előadást. Ismertette a „tulsó irány” ilyen irányú szervezkedését, annak szellemét. Rámutatott a mi feladatainkra is. Nem lehet várni. A gyermekeknek megtartása érdekében mindent meg kell tenni. Szeretettel, a hit alapelveit szem előtt tartva, mesék, játékok rendezésével férfközzünk közel lelkükhöz. Fink Elly Sik Sándor költeményeiből szavalt művészi előadásban.

Pacha dr. megyéspüspök elismerő szavaival fejeződött be az előadás.

Este közös vacsora volt a józsefvárosi plébánialak ebédlőjében. Metzger dr. prépost, a vendégszerető házigazda lelkes szavaival fejeződött be a nap.

A szociális nyomor és az apostoli lelkület megrázó két könyve:

LHANDE:

Krisztus Párizs vadonában 135.- L

ELEKES:

Krisztust! ... Kenyeret! ... 145.- L

ERDELYI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

MŰVÉSZET

Molnár Róza képkiallítása Temesváron

Temesvár. Saját tud. Meglepő az a művészi te-remtőerő s az élet ezernyi gondját-baját lebíró energia, amely a festő útját, művészetének friss és eleven tempóját jellemzi. Mert Molnár Róza olajfestményeinek és pasztellrajzainak nemes értéke mellett, lehetetlen ezt a munkabírást és munkakedvet, ezt a nagyszerű művészi termékenységet észre nem venni. Aki ismeri tehetségének biztos, határozott vonalú kifejlődését, csak az tudja értékelni ezt az önfeledt, lázas munkabírást, alkotókészséget. Egymást követő gazdag kiállításainak újabb és újabb művészi változt jelentő képanyaga, új színek és szépségek varázslatos harmóniája, kiegyensúlyozott, biztos kezű és határozott egyéniségű művész látásáról tesznek bizonyosságot. Nagy érdeme — és ez is önállóságára, határozottságára jellemző — percig sem tévelygett divatos izmusok és keresések útvesztőjében. Nemesen egyszerű emberi gesztusok és meglátások hajszolták, a ritmus és erő művészi kifejezését kereste. Az „Esti fények” című pasztell-sorozatán pedig — de más képein is — a fény és az árnyék nagyszerű játéka érvényesül. Rövid fél esztendő alatt — Arad, Brassó, Nagyvárad után — most Temesvár következett, ahol a Lloyd-soron rendezte meg, legújabb képeinek kiállítását.

Molnár Róza művészetének egyik legerősebb és legbiztosabb kifejezési formája, kétségtelenül a portré, olajban és krétában egyaránt. Ember-látása és ember-ábrázoló képessége, merészen és ösztönösen biztos és eredeti. (Tabéry Géza arcma, lelkelifinomúság — de mindenkor kíméletlen — önarcképei, a „Kamasz” remekbesikerült portréja stb.) A „Házépítők”, de különösen a „Színház” című olajfestmény nagyszerű ritmusa és pompás színezése mutatja különösen fölülény művészetét. A „Szegény asszony szobájá”-nak meghatóan egyszerű és végtelen szomorúságot árasztó vázna mellett — méltó feltűnést kelt — két, falusi asszonyt ábrázoló, komor tónusu festménye s a varrása fölé görnyedő öreg asszony pihegő, életárasztó pasztellrajza. A Körös partján készült „Ejszakai fények” című eredeti és meglepő hatású, fény-árnyék játéka képviseli még Molnár Róza mostani kiállításának legjellegesebb és legjellemzőbb értékeit. (—)

**MEGJELENT
MÉCS
LÁSZLÓ
LEGYEN VILÁGOSSÁG**

Az országos híró költő re-
mekbe faragott új versei.

Ára: füze: 108 Lei,
kötve: 168 L és portó.

MÉCS LÁSZLÓ
Üveglegenda

Ára: füze: 120 Lei.

MÉCS LÁSZLÓ
HAJNALI

HARANGSZÓ
Ára: füze: 150 Lei.

ATHENAEUM KIADÁS.

Kaphatók:
az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

Felkérjük mindazokat, akik részünkre postautalványon összeget átutálnak, hogy a szelvényen kifejezetten megjelölni sziveskedjenek, hogy milyen rendeltetéssel lett a szóban-forgó összeg átutalva.

Roosevelt leszállítja Amerika vámtételeit

Washingtonból jelentik: Világszenzációként hatott Roosevelt elnöknek az a bejelentése, amely szerint felhatalmazást kér a kongresszustól külföldi szerződések megkötésére, amelyekben a vámtételek leszállítását kívánja.

Egy volt aktív főhadnagy rablótámadási kísérlete Budapesten

Budapestről jelentik: Kedden délelőtt a Sas utca 25-ös számú ház lépcsőházában Halász Lajos pénzbeszedő ötezer pengőt tartalmazó aktatáskával Ardó József bankigazgatóhoz igyekezett. Hirtelen egy ismeretlen férfi ugrott elébe, leütötte, a táskát kikapta kezéből és elrohant. Halász időközben magához tért, kiáltozni kezdett, mire fölben üldözőbe vették a rablót. Egy taxisofőrnek sikerült elfognia. Kiderült, hogy Kloyber Oszkárnak hívják, dohányjövődéki tisztviselő, az óbudai dohánygyár alkalmazottja és volt aktív főhadnagy. Beszállították a főkapitányságra.

A tengerbe zuhant a világ legnagyobb léghajója

Newyorkból jelentik: A Phöbus nevű német gőzös szikratávirón jelentést adott, amely szerint az elmúlt évben szolgálatba helyezett „Acron” nevű óriás léghajó viharba került és a newyorki part mentén, Newyorktól mintegy 150 kilométernyire a tengeren kényszerleszállást végzett. Az első jelentés szerint a Phöbus a veszélybe jutott léghajó 77 főnyi személyzetéből csak az első tisztet, és a legénység három tagját tudta megmenteni. Újabb jelentés azonban arról számol be, hogy sok embert sikerült már megmenteni, de még szintén számosan veszélyben vannak. A léghajó még uszik. Az „Acron” a világ legnagyobb léghajója. Nagyobb, mint a Zeppelin. Együttal repülőgép anyahajó is, öt repülőgépet vihet magával.

Gyermekek rablógyilkos kísérletét megakadályozta a kutya ugatása. Budapestről jelentik: Hétfőn éjjel fél 12 órakor a Malom utca 29. I. emelet 5. sz. alatti lakásában dr. Lukács János 48 éves magántisztviselő a félreeső helyre indult. Hirtelen két ismeretlen egyén ugrott elébe s kalapáccsal összeverték. A zajra Lukács kutyája dühösen ugatni kezdett, mire a támadók elmenekültek. Az egyre erősödő ugatásra elősiető házvezetőnő életveszélyes állapotban szállította Lukácsot a Rókus kórházba. Éjjel fél 2 órakor a főkapitányságon önként jelentkezett Tili József 12 éves tanuló, egy ismert fővárosi építész fia, aki bevallotta, hogy az éjszakai rablótámadás egyik tettese. Vallomása során kiderült, hogy nem ketten, hanem hárman követtek el a rablótámadást. Társai Sándor Mihály tanítóképezdész és Szabó István felsőkereskedelmi iskolai tanuló voltak. akik jóismerősei voltak Lukácsnak és elakarták rabolni a pénzt.

A hazaárulással és kémkedéssel vádolt Reno kapitánynak másfélmillió kártyaadóssága van

— Szerdára ítélet várható —

Temesvár. Saját tud. A hadbírósg kedden folytatta Reno Miklós kapitány kémkedési és hazaárulási bűnperének tárgyalását. Délelőtt sor kerül Balchianu ügyész vádbeszédére, amelyet délig kétszeri szünettel mondott el és délután folytatja. Előzőleg tanúkihallgatások folytak. A vádlott Boitan ezredessel akarta igazolni, hogy egyes tisztekről kiderített külföldi kapcsolatokat, kommunista kémeket leplezett le. Reno szerint Licaretu ezredes ajánló levelet adott neki a nagyvezérkarhoz, de az ezredes nem emlékszik erre. Stimkovits vezérkari kapitány, tanu elmondja, hogy Reno mindig nagy terveiről beszélt és az ellenségről, de sem egyiket, sem a másikat pontosan nem jelölte meg. Kérte őt a vádlott, hogy magas katonai személyekkel ismeresse meg, mert fontos közlendő tervei vannak. Reno ekkor közbevágtott, hogy ő el is utazott Bukarestbe, ott azonban kedvezőtlen fogadtatásra talált, nem bíztak benne, pedig az egész kémszervezet felgombolyította volna és sok leleplezés volt a kezében.

Az ügyész közbevágtott: — Nem hiszem, hogy van olyan terv, amellyel egyszerre és szisztematikusan kémszervezetet lehet leplezni. — Az én erkölcsi alapom... — folytatta a vádlott. — Az ön erkölcsi alapja volt a 360 ezer lei, — jegyezte meg az ügyész. Reno védekezett, hogy ebből az összegből egy banit sem költött magára. Az utolsó tanu Danila ezredparancsnok, mire az ügyész elkezdte vádbeszédét. Megrajzolta a kapitány életét, jellemét, er-

kölcsi felfogását. Kidomborította, hogy szenvedélyes kártyás volt és még ma is másfélmillió kártyaadóssága van. Kémkedni is ezért kezdett, hogy adósságát kifizethesse a szolgálataiért kapott pénzből. Ezután elővette Reno Miklós „Kémkedésem története” című iratát, amely 44 sűrűn gépelt oldal. Ezt terjesztette be annak idején a vezérkarhoz. Olvasás közben megjegyezte:

— Ez a kártékony bűnöző attól sem riad vissza, hogy ártatlan uriaszony nevét is belekeverje ebbe az ügybe és kémirodánál nyilvántartassa. És mindezt csak a pénzért.

Az ügyész kifogásolja, hogy a napló 1929 december 10-én kezdődik, holott Stirerné novemberben utazott először Budapestre és még december 10-ike előtt adta át az okmányt és erről még nem szól ez irat. A naplót odáig olvasta fel, ahol Reno írja, hogy instrukciókat kapott a kémirodától, amelyeket vegyi tintával előhívott és reggel 5 óráig tanulmányozott. Az ügyész délután 4 órakor folytatja a napló felolvasását.

A

HOTEL CENTRAL

mindazok számára, akik hosszabb ideig óhajtának Kolozsvárt tartózkodni, **penzió árakat** állapított meg:

3-szori étkezés, kiszolgálás, szoba

egy személy számára Lei **220.—**
két „ „ „ „ **370.—**

Hideg-meleg víz. Központi fűtés.

A franciák tárgyalási alapul elfogadták úgy az olasz, mint az angol javaslatot

Titulescu lázasan tárgyal Párisban a politikai nagyságokkal

Párisból jelentik: A francia kormány tagjai hétfőn este minisztertanácsot tartottak, amelyen beható tárgyalás alá vették a MacDonald és Mussolini-féle tervezeteket. Paul Boncour külügyminiszter hosszabb beszédben ismertette a világpolitikai helyzetet és beszédét az azal a kijelentéssel végezte, hogy Franciaország számára ütött a cselekvés órája.

A külügyminiszter beszédét hosszabb vita követte, végül pedig a francia kormány abban állapodott meg, hogy úgy. Mussolini négyhatalmi tervezetéről, mint az angol kormány hasonló szellemű indítványáról hajlandó érdemileg tárgyalást kezdeni. Sőt a maga részéről az ügy előbbvitelére céljából emlékiratot készít, amelyben részletesen kifejti és válaszol a

francia kormány álláspontját s egyuttal különböző kifogásokat tesz és ellenjavaslatokat terjeszt elő. Azonkívül — főként az olasz tervezet néhány pontjára nézve közelebbi felvilágosítást kér a francia kormány.

A memorandum szerdái elkészül, amikor is államtanács elé kerül. Az államtanácson maga Lebrun köztársasági elnök fog elnökölni.

Ugyancsak párizsi jelentés szerint Titulescu hétfőn sorra tárgyalt a francia politikai élet kimagasló egyéniségeivel: Tardieu, Laval és Cailleaux volt miniszterelnökökkel, Flandin volt pénzügyminiszterrel, Lord Tyller angol nagykövettel és León Blummal, a szociáldemokraták vezérével.

FIGYELEM! Olaszországi társasutazásunk FIGYELEM!

rendezésének sikerült még **50 személy** részére helyet biztosítani, éppen ezért jelentkezőket ennyi hely betöltéséig elfogadunk.

Saját érdekében siessen jelentkezni!

Részvételi díj személyenként csak **4800 lei**. Legalább 25 jelentkező esetén beállítunk **egynapos** napolyi kirándulást Pompeji megtekintésére, amelynek külön költsége **1100 lei**.

A jelentkezéskor — az idő rövidsége miatt — a részvételi díj teljes egészében befizetendő.

ÚTIRÁNY:

Nagyvárad-Budapest-Firenze—Róma—Vence-Budapest-Nagyvárad.

ENT
S
LÓ
HOSSAG
ADÁS.
osztályánál,
akik részünk-
utalnak, hogy a
ölni sziveskedje-
el left a szóban-

A német gyógyszerek bojkottja ellenkezik az orvosi hivatással

Nem vitatható, hogy a bojkott is egyik fegyvernem, amellyel az ellenféltől valamit ki akarunk kényszeríteni. Alkalmaztatási helye ott van, ahol az ellenféllel szemben fizikailag nem léphetünk fel a fölé elválasztó térbeli köz, vagy a hátrányunkra lévő erőbeli differencia miatt. Fegyver a hatalom túlkapásai ellen, amidőn az alárendeltségi viszonyban erkölcsi alap a leigázott alatt van, de a hatalom birtokosaival szemben, annak túlkapásai ellen semmi más rendelkezésre nem áll. A bojkott indokai között minden esetben első helyen szerepel a haragból fakadó bosszú kielégítésének vágya és mint ilyen, születésétől eredő hibában szenved. Kétélű, amint ezt régi közmondás megállapítja a bosszúról. Nemcsak azt sebz meg, aki ellen használják, de azt is, aki e kétélű fegyverhez nyúl. Sőt lehet, hogy a bosszúlónak jobban fáj, mélyebb lesz e seb.

A német gyógyszerek ellen felvett bojkott harc a laikusok kritikáját is kiváltja e lap hasábjain már megjelent orvosi kritika mellett, mert érthető a beteg, vagy a ma még egészséges, de holnap talán már beteg ember elgondolása, hogy a megfelelő, vagy egyéb gyógyszert bajára nem használhatja, mert orvosa zsidó vallású s a német gyógyszerek rendelkezését tiltja a németországi hitsorsosai üldözésének megbosszulására fogadott bojkott.

Ez az elgondolás sokkal mélyebben szántó következtetéseket termel ki, mint amire a zsidó vallású, vagy nemzetiségű összetartozandóságukban egymásért bojkottba szállt orvosi kar elérni akart. Legtöbb ugyanis — feltételezve, hogy e bojkott évekig tartana — amit a világ zsidó vallású orvosai elérhetnek a németgyártmányú gyógyszerek bojkottálásával az, hogy az összes német gyógyárú üzemek bezárnak. Ily vérmes reményt azonban közülök sem táplálhat senki. Ez volna tehát a kétélű fegyver egyik élének munkája, amit az ellenség szemben elérne. Lássuk a másik él munkáját, amit a bojkott testén ejt.

A Romániához csatolt magyar részek városai a magyarnyelvű és zsidó vallású orvosok számbelileg mindinkább felülhaladják a keresztény magyar orvosokat. Ez az arány az utódállamok minden városában, ha nagyobb eltérésekkel is, megtalálható. Az impériumváltás alá esett városok magyar lakossága részint a megszokás, részint a nyelvközösség folytán betegségében inkább fordul ismerős, régi orvosához, nem vizsgálva annak vallását, mint az elég nagy számban letelepedő román orvosokhoz. Különösen áll ez a jobb módú és ezért nem az ingyenes, vagy betegségélyző rendelőket látogató magyar közönségre. Amíg tehát a román orvosokat foglalkoztató hatósági rendelőket a fizetésre egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben képes magyar lakosság kereste fel, addig — üzleti kifejezéssel megjelölve — a jobb közönség az ismerős magyarjű keresztény és zsidó orvosaihoz maradt hű. Ha most a zsidó orvosi kar a német gyógyszerbojkott mellé áll, úgy közönsége erős dilemmába kerül. Választania kell régi orvosa, vagy a jobb gyógyszer között. Egy foglalkozás sincs, ami a felek bizalma annyira döntő lenne, hogy kihez forduljanak, mint az orvosi. Laikusok előtt is ismert jelenség, hogy bizalmát bíró orvosnak a pusztán megjelenése, egy mosolya, vagy biztató szava, már megkönnyebbülést jelent a betegnek. Nehéz elhatározás, hogy mit tegyen most a beteg, vagy hozzátartozója. Ha bizalma régi marad is régi orvosához, de már pusztítja e bizalmak kétség-bacillusa, hogy orvosa által felírandó *nem német* gyógyszer-különlegesség vajjon fog-e úgy hatni, mintha bojkotton kívüli orvos német gyógyszert rendelt volna. Es nem lehet kétséges, hogy e gyanú hatása alatt úgy fogja érezni, hogy a gyógyszer nem használ, vagy nem úgy, ahogyan a

világhírű német gyógyszer használt volna. A német gyógyszer megbízhatósága, tisztasága és hathatósága iránt olyan nagy a beidegzett előszeretettel, hogy ez alól a legintelligensebb beteg se tudja kivonni magát. Sőt az még kevésbé. Nincs az az orvosi eskü, amely elhitesse a beteggel, hogy nem is létezik betegségére német gyártmányú különlegesség, csak francia, vagy angol.

Nem nehéz az eredményt kitalálni, ami a beteg embernél felidézett dilemmát befejezi. Rövidebb-hosszabb vajudás után sokan oda jutnak, hogy a gyógyszer dönt a rendelő orvossal szemben és ha nehezen, fájón is, régi, megbecsült zsidó orvosát felcseréli a család olyannal, akit nem köt a bojkott.

Nem ismerem az orvosi eskü szövegét, de gondolom, hogy tartalmaz olyasfélét, hogy az orvos legjobb tudásával köteles a beteg gyógyulását szolgálni minden cél, vagy érdek nélkül. Ha nem is ily szavakkal, de bizonyosan ily értelemben megszüvegezett eskü letétele után adja át az orvosi diplomát a vizsgáztató bizottság. Ez eskü, vagy fogadalom ellen vét az az orvos, aki meggyőződése ellenére nem a legjobb gyógyszert írja elő.

Zsidó orvosok némelyikénél észlelhető

bojkottlázat a „numerus clausus“ intézményére való gondolás is le kell, hogy hűtse. A numerus clausus alkalmazásának a főindoka az, hoz az illető államban levő felekezetek tagjai között aránylagosan osztassék meg az intellektuális pálya. Ne legyen tehát nagyobb százalékban zsidó vallású pld. az orvosi pályán, mint amily számarányban az illető ország népességi statisztikájában szerepel a zsidóság.

Nem célunk a numerus clausus jogossága és méltányossága ellen, vagy mellett érveket hozni fel, hiszen e kérdésnek már egész irodalma van. Azonban amikor a zsidó orvosok valahol, valamely más vallású közönség kárára bojkottot kezdenek s így hatalmat fitogtatnak és az orvosi pályán levő túlzott számukat akarják éreztetni, ezzel egész bizonyosan a numerus clausus irányában keltik fel a visszahatást. A közönségben nemcsak annak a meglátása lesz nyilvánvaló, hogy a zsidók arányukat meghaladó százalékban vannak az orvosi pályán, hanem egyéb visszatetszés is támad. Azt látják bizonyítva, hogy a zsidó orvosok vallási összetartozandóságukat számbeli túlsúlyukkal közegészségügyi diktátorsággá teszik, s a beteg emberiséggel politizálónak bántak el. Hogy ez a bizalmatlanságot állandóvá teszi a zsidó orvosok ellen, az igen természetes. A betegek gyógyításának óriási közérdeke kívánja, hogy a zsidó orvosok ne nyuljanak a bojkott eszközeihez. De saját érdekük is kívánja. És nem elég az sem, hogy a bojkottot nem deklarálják, hanem világosan deklarálniok kell azt, hogy a bojkott ellen vannak.

Dr Kaczián Kálmán.

Fel, a szépséges Itáliába!...

Április 15-ig hitoltuk a jelentkezéseket, mert még ötven helyet sikerült biztosítani

Csodák korszakát éljük! Talán sohasem volt még olyan dermesztően hideg a tavaszi szél, mint mostanában és a világ lelki térképén talán még sohasem éktelenkedett annyi fekete folt, mint manapság.

Es mégis!... Valahol most bomlik millió édes, olajosan fehér csillagocskába a mirtusz virága és a mezőkön derékgig ér az illatos virágtenger. Itália ege daloló emberek fölé bontja kék selyemernyőjét, arrafelé talán a mennyország is közelebb hajlik a szegény, küzködő emberekhez.

Csodák korszakát éljük. Mikor az ég a földre hajol és az álmok valósággá válnak!...

Vagy nem csoda-e, hogy az *Erdélyi Lapok* a szeretet felénkségével, visszautasítástól felve, sikertelenség miatt aggódva nyújtja kezét olvasói felé:

— Aranyhidat verünk, jöjjetek el velünk rajta az álmok városába, az örök szépségek tündérországába: Rómába!

Es számoljuk: ha száz jelentkező akadna, — fényes eredménye lenne haszonra nem számító, becsületestestvéri érzésekkel elgondolt szándékunknak!

Ha száz jelentkező akadna! — Ennyire terveztük a római zarándoklat résztvevőinek számát. Es április elsején, mikor lezartuk a jelentkezők névsorát, kettőszáztizenöt jelentkező nevet soroltuk fel! Hát nem csoda ez? Jelentkezések érkeznek osztálybeli és nemzeti-ségi különbség nélkül Erdély minden tájáról. Zilah, Gyimes, Csikszereda, Kolozsvár, Csikszentdomokos, Lugos, Verespatak, Marosvásárhely, Erzsébetbánya, Nagykároly, Dés, Vulkan, Almás, Kudzsir, Gyergyószentmiklós, Gyertyámos, Tasnád, Sepsiszentgyörgy, Petrosény, Nagybánya, Székelyudvarhely, Lupény, Belényes, Torda, Segesvár, Szalonta, Dioszentmárton, Köröstarján, Temesvár, Csiksomlyó, Bukarest, Szinerváralja, Brassó, Nagyg, Marosujvár, Szatmár, Hagymádfalva, Gyula, Medgyes, Erzsébetváros, Margitta, Erdőszáda, Kézdivásárhely, Nagyszében, Zsibó, Aninosza, Csernátón, Érmihályfalva, Radnót, Hunyad, Abrudbánya, Csikszentimre, Nagytarna, Nagyvárád, stb., stb., községekből, városokból egymásután jelentkeznek. Hát még a foglalkozások tarkasága! Politikus, főpap, kereskedő, szerzetes, lelkipásztor, tanító, kor-

mányzó, irodaigazgató, táblabíró, gyógyszerész, orvos, tanár, állomásfőnök, tisztviselő, piarista tanár, mérnök, mészáros, kőfaragó, ügyvéd, földbirtokos, borbély, gazdatiszt, építész, papucskészítő, bányagazgató, műépítész, hiktató, káplán, banktisztviselő, bankvezérigazgató, konzulátusi főtisztviselő, mind szerepelnek a listánkon! Csodálatosan szép ez a szent demokrácia, amely Róma áldott nevében fűzi össze az embereket!

Boldogan állapíthatjuk meg, hogy hívó szavunkra megmozdult az egész Erdély és mozgásban van még mindig: mert még most is a jelentkezők egész sora zörget nap-nap után, hogy később dacára ne zárjuk ki őket sem az oly kedvesnek, oly feledhetetlennek ígérkező utazásunkból!

Nem volt mit tennünk: újabb tárgyalásokat kellett kezdenünk az eredetileg tervbevétt külön vasuti kocsik számának megnövelésére.

Most örömmel közöljük, hogy sikerült a késedelmeskedők számára még ötven helyet biztosítanunk s ezzel karöltve a jelentkezés határidejét április 15-ig hitolnunk.

De ez az utolsó határidő úgy a jelentkezésre, mint a részvételi díj beküldésére. Később jelentkezőket semmi esetre sem áll módunkban elfogadni!

Itt közöljük, hogy a nápolyi külön útra jelentkezők száma is bőségesen meghaladta a kitűzött létszámot, tehát föltétlenül megtartjuk a nápolyi kirándulást, természetesen oly besorolással, hogy az ne zavarja a római tartózkodás programját.

Szeretettel és örömmel hívunk tehát mindenkit, aki csak teheti, jöjjön velünk Itália aranyfelhős tavaszába. Testben és lélekben fel-frissülni, örökértékű, halhatatlan emlékkincseket gyűjteni.

Olaszországi társasutazásunkon résztvevő vidéki jelentkezők sz. figyelmébe. Mint már korábban is jeleztük, azok részére akik Nagyváradra az indulást megelőző napon érkeznek, sikerült a Szociális Testvérek Otthonában elszállásolást biztosítanunk 50 lei összegért, amelyben reggeli is befoglaltatott. Miután az elhelyezési lehetőség korlátozott, érdeklődők (férfiak is, nők is) arvonatkozó igényüket jelentsek idején kiadóhivatalunknál.

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon: 82.

1836
április
5

A magyar örökösödési jog alkotójának születése

Szatmáron született Teleszky István, a magyar örökösödési jog törvényének megalkotója. Élete javarészt itt élte le, az erdélyi határszélen: előbb Szatmáron, majd Nagyváradon, ahol főbb iskoláit végezte s ahol később népszerű, keresett ügyvéd lett. 1861-től 1881-ig élt Nagyváradon, amely városnak társadalmi életében is élénk szerepet játszott. E húsz esztendő alatt előbb Nagyváradon választották meg képviselőnek, majd a nagyszőlősi kerületet képviselte, minden alkalommal a kisgazdák érdekeit védte. Már Nagyváradon kezdett jogirodalommal foglalkozni és itt is megjelent egy sor kiváló szakmunkája. 1881-ben végleg Pestre költözött, ahol rövidesen egyike lett a legbefolyásosabb jogászoknak s nagy tudásával felkeltette a kormány figyelmét is. Meghívták az igazságügyminiszterumba államtitkárnak, amely állást rövid huzavona után el is foglalt. Mint jogtudományi trónak, kodifikátornak már ekkor országos neve volt. Ő dolgozta ki legelőször a magyar magánjogi törvény tervezetét, amelyet az ő tervezete alapján módosítottak. És ugyancsak Teleszky István dr. a magyar örökösödési törvény megalkotója, amelyet már, mint államtitkár készített el. Haláláig lelkes szószólója volt a kisbirtokosok ügyeinek és hosszú ideig elnöke is volt a Kisbirtokosok Hítelszövetkezetének. Jogi könyvei úttörő munkák voltak s a magyar magánjog igen sokat köszönhet az ő munkálkodásának. 1899-ben halt meg Koritnicán.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint változékony, hűvös idő várható, megelénkülő nyugati szelekkel és esőkkel, a hegyeken havazással.

A vatikáni királytermek. Hír szerint a Vatikánban lézas készülődés folyik azokban a termekben, amelyeket a pápa a királyi vendégek fogadására jelölt ki. Legelső vendége ennek a királyi lakosztálynak az olasz uralkodópár lesz. Utánuk hosszú sora következik a már bejelentett hercegi látogatásoknak. Az olasz királyi pár után Albert belga király és családja lesz vendége a Vatikán királytermeknek.

A belga királyi pár Athénban. Athénból jelentik: Hétfőn délután a belga királyi pár hydroplánon az athéni kikötőbe érkezett. Valószínű, hogy kedvező idő esetén kedden folytatják útjukat Belgakongó felé.

Hósi halottak keresése. A debreceni és kecskeméti Országos Tanítók Árvaháza hósi halált halt növendékeinek nevét márványtáblán akarják megörökíteni. Ebből a célből Mares Géza igazgató (Kecskemét) arra kéri azokat, akik ilyenekről tudnának, hogy a neveket hozzá levélben sziveskedjenek beküldeni.

Keresztény műveltség könyvtára:

BANGHA: *A jezsuita rend és ellen-ségei.* Füzve 70, kötve — — 120 lei
MÜLLER: *A római index.* Füzve 60, kötve — — 95 lei
P. OLASZ S. J.: *Világproblémák.* Füzve 45, kötve — — 70 lei
VÉCSEY: *A legújabb kor egyház-története.* Füzve 90, kötve — 150 lei
BANGHA: *Jellemrajzok a kath. egyház életéből.* Füzve 90, kötve 150 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

FEHÉR KÖNYVTAR.
(REGÉNYEK.)

DE LA BRÉTE: *Kisrétő árny.* Füzve 90, kötve — — 120 lei
BOURGET: *Szemközt a halállal.* Füzve 60, kötve — — 90 lei
COLOMA: *Lappallák.* Füzve — — 90 lei
GARROLD: *Diákológ.* Füzve 45, kötve 90 lei
L'ERMITE: *A óén leány.* Füzve 75, kötve — — 110 lei
GUADELUPE: *(Mexikói regény.)* Füzve 120, kötve — 150 lei
SZERAFINI: *Lola naplója.* Füzve 50, kötve — — 60 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

A községek önkormányzatába nem szólhat bele a vármegye. Borsa (Máramaros m.) község közbirtokosságától a megyei kisajátító bizottság ezer hold földet vett el, a községi erdők és legelők kibővítésére. Hivatkozott a debreceni királyi tábla 1906 i. ítéletére, amelynek értelmében ugyanazokat a területeket sajátították ki a község részére 1907-ben is. Az agrárreformmal a földek visszakerültek tulajdonosokhoz, 1923-ig az újabb kisajátításig, amikor a máramarosszigeti törvényszék holdanként 2000 leiben állapította meg a földek árát. Ez ellen a közbirtokosok is, meg a földművelésügyi miniszter is fellebbezett. Borsa község nem akart fellebbezni, de a megyei főügyész mégis beadta a község nevében a fellebbezést. Mikor a szükséges felhatalmazást kérte a községtől, a község azt kerekben megtagadta. Kedden délelőtt tárgyalták az ügyet a nagyváradai ítélőtáblán. *Chindris* főügyész a vármegyei prefektus meghatalmazását mutatta be, amely szerint a község érdekében annak akaratára ellenére is fenn kell tartani a fellebbezést. A tábla elutasította a főügyész fellebbezését azzal az indokolással, hogy a község önkormányzati testület és a megyének nincsen joga akaratára ellenére gyámokodni fölötté. A földművelésügyi miniszter és a közbirtokosok visszavonták a fellebbezést, erre az ítélőtábla megerősítette a törvényszék ítéletét, amely a földek árát 2000 leiben állapította meg holdanként.

A temesvári nagy katasztrófa a törvényszék előtt. Saját tud. Nagy várakozással nézték az emlékezetes nagy vasúti katasztrófa tárgyalása során a keddi kihallgatás elé. Balog Lipót mérnököt hallgatta ki a törvényszék, aki 1921-ig állt a CFR szolgálatában és aki az első nem vasúti szolgálatban álló szakértő. Balog Lipót arról a villamos biztonsági berendezésről mondott véleményt, amely arra való, hogy míg az utolsó kerék is nem hagyta el a váltót, addig nem lehet a váltót megmozdítani, bár nem tudja, az emlékezetes vonalról ezt mikor szerelték le. A vádlott, Csermák András aláért, de ha ez a készülék még meg lett volna, nem történhetett volna semmi baj. A vasúti szabály szerint, ha a váltó elromlott, a helyszínen kell váltani, a blokkházból nem szabad, mert a három kerékpáros vagon kisklik. Ez a zombolyai halálvonat pedig ilyen kocsikból állott. A tárgyalás folyik.

A könnyelmű fogadás halálos vége. Nagykaroly. Saját tud. Steib János csanádosi legény fogadott több legényeimborájával, hogy 15 perc alatt megiszik 5 liter delavári bort, amely e vidéken termelt borok leg-erősebbike. A legények belementek a fogadásba. Steib hozzáfogott az iváshoz és mintegy nyolc perc alatt három liter bort meg is ivott, amely után rosszul lett és lefordult a székről. Társai hiába élesztgették, nem tért magához és három nap múlva a szerencsétlen legény meghalt. A hatóság megindította a nyomozást, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

Feldőfte a bika a csordást. Körös-szeg községben Budiuri György 33 éves községi csordás a falu bikáját akarja a mezőről hazavezetni. Az állat közben megvadult valamitől, nekirohant a csordásnak és szarvával kiszakította a beleit. Budiuri Györgyöt halálos sérüléseivel beszállították a Bihar megyei Kórházba.

Halálozás. Paláncz Sándor csikdánfalvi ny. igazgató-tanító 80 éves korában elhunyt. Egész életét a székelység kulturális fejlődésének szentelte. Nagy részvét kísérte sirjába.

Egy pernyi hallgatás a zsidó szolidaritás jeléül. Bukarest. Saját tud. Nime-rover főrabbi és a zsidó egyesületek felhívására tegnap Bukarest zsidói tiltakozó gyűlést tartottak az Izbanda-teremben. Kedden este 7 óra-kor minden zsinagógában istentisztelet lesz s fél nyolckor minden zsidó egy pernyi hallgatást tart a német zsidósággal való szolidaritás jeléül.

Repülőgép szerencsétlenség. Marseille-ből jelentik: A közeli istreti repülőtéren gyakorlatozó repülőgép lezuhant. A gépen szolgálatot teljesítő két tiszt: egy kapitány és egy hadnagy szörnyethalt. A szerencsétlenség okát még nem tudják.

A nyugdíjfizetések sorrendje Aradon. Arad. Saját tud. A pénzügyigazgatóság nyugdíjgyosztálya a folytatolagos nyugdíjfizetések sorrendjét a következőképpen állította össze: április 4-én H, I, J, K és L, április 5-én M, N, O, P, április 6-án R, S és T betűk kerülnek kifizetésre.

Ne erőltesse magát, ha székrekedése van, Koprol hashajtó rendbehozza.

Kommunista letartóztatások Bihar megyében. Ismét számos kommunista letartóztatás történt Nagyváradon és Bihar megyében. A rendőrség politikai osztálya kommunista üzelmek miatt Nagyváradon letartóztatta: Kusztos József, Szabó Imre, Jakobovits József és Kovács Mihály munkásokat, a biharpüspöki csendőrség pedig, hír szerint, tizenkilenc kommunista propagandát üző egyént vett őrizetbe, akik közül Kozma Lajost, Kiss Gáspárt, Rátz Istvánt és Hanis Ferencet kommunista röpiratok terjesztése miatt már be is kísérték az ügyészségre.

Megbolondult a falusi bíró a tekintélyétől. A biharmegyei Hagymádfalva községben tragikus esemény játszódott le. *Balogh Sándor* 36 éves községi kövacs tegnapelőtt délelőtt, amikor házából kilépett, üdvözölte az utca tulsó felén beszélgető *Mann Jón* igazgató-tanítót, *Trippon Florian* kerületi utbiztos és *Orosz Tódor* községi bírót. *Orosz* bíró kezében egy katonai kard villogott s a kovácsmester ennek láttán tréfás megjegyzést kockáztatott meg: — Bíró úr bojt nélkül viseli a kardot? *Orosz Tódor* bíró tekintélyét az ártatlan megjegyzés ügylátszik mélyen megsérthette, mert a bíró a következő pillanatban már nekirohant a kovácsmesternek és az élesre fent kardot megforgatva feje fölé, *Balogh Sándor* balkarjára nagy erővel lecsapott. A felbőszült községi bíró ezzel nem elégedett meg, de szerencsére idejében segítségére sietett a kovácsnak *Mann* igazgató és *Trippon* utmester, akik megfékeztek a dühtől tajtékzó atyafit. *Balogh Sándor* akinek a kard ütőereit is átvágta, beszállították a Bihar megyei Kórházba, *Orosz Tódor* bíró ellen pedig megindították az eljárást de embertelen merényletről még külön jelentést tettek dr. *Popovici* Péter vármegyei prefektusnak, aki elrendelte a leg-szigorúbb vizsgálatot és *Orosz Tódort* állásától azonnal felfüggesztette.

ZÜRICHI ZARLAT. Párizs 20.36%, London 17.75 1/2, Newyork 518, Bruxelles 72.25, Milánó 26.51, Madrid 43.80, Amsterdam 209.05, Berlin 123.22 1/2, Wien 72.91, Szófia 375, Prága 15.37, Varsó 58.05, Belgrád 695, Bukarest 308.

A nagy magyar apologetika:

BANGHA: *Nagy kérdések után.* Füzve 50, kötve — — 70 lei
BANGHA: *Istenhit és Istentagadás.* Füzve 90, kötve — — 120 lei
BANGHA: *Jézus istenségének bizonyítékai.* Füzve 90, kötve — 120 lei
BANGHA: *A katolikus egyház isteni eredete.* Füzve 80, kötve — 120 lei

Erdélyi Lapok könyvosztálya.

A katolicizmus a politikában és a szociális kérdés szolgálatában. Az erdélyi Katolikus Népszövetség Kolozsváron már több hét óta folytatja az ő világnézeti tanfolyamát, amelynek előadásairól több ízben hoztunk tudósítást. A tanfolyamok iránt állandóan nagy az érdeklődés. A múlt hét folyamán Margit testvér a keresztény népmozgalomról s dr. Ambrus Imre brassói lelkész a spiritizmusról és az okkultizmus tudományos eredményeiről tartott előadást. Mindkét előadásnak érdekfeszítő volt a tartalma s holnapi számunk tárcaközleményében bő részletkezéssel fogjuk ismertetni. Ezuttal megemlítjük, hogy a világnézeti tanfolyam szerdán, április 5-én tartja legközelebbi előadását. Dr. Sulyok István a „Katolicizmus és a politika”, dr. Baráth Béla pedig a „Katolicizmus és a szociális kérdés” című tételről fog beszélni.

Halálba menekült a bűnügyi vizsgálat elől. Bukarest. Saját tud. Egy bukaresti nagyvállalat ellen folytatott bűnügyi vizsgálat során hétfőre a vizsgálóbíró megidézte Herskovics cégjegyzőt és Birner pénztárost. Mivel az idézésre egyikük sem jelent meg, a vizsgálóbíró rendelkezése keresni kezdte őket. Ekkor kiderült, hogy Herskovics a konstancai vonat elé vetette magát és a mozdony levágta fejét. Nyomban meghalt. Birner pénztárosról pedig megállapították, hogy Bulgáriába szökött.

A csomaközi római katolikus iskolából is német iskolát szeretne csinálni a Gauamt. Nagykaroly. Saját tud. A mezőpetri római katolikus iskola után, úgy látszik, a csomaközi római katolikus iskola megrohamozása került sorra a Gauamt mindenáron németesíteni igyekvő programjában. Ugyanis a csomaközi római katolikus egyháztanács a napokban utasítást kapott, hogy iskolájában egy tantermet adjon át a felállítandó német tagozat részére. Az egyháztanács természetesen nem akar a rendelkezésnek eleget tenni, mert a római katolikus szülők gyermekei sem a német nyelvet, de még a svábot sem értik. Emiatti elkeseredésükben, hogy a Gauamt befolyása állandóan zavarja a hitközség nyugalma, a tanács azzal a gondolattal foglalkozik, hogy iskoláját az államnak bocsátja rendelkezésére. E tervet még inkább elhatározással érleli az, hogy az egyháztanácsot, álláspontja miatt, különböző megtorlásokkal fenyegették meg.

Az E folyó. Skóciának nemcsak a fukarság terén, hanem egy egészen különös téren is sikerült rekordot állítania. Területén van ugyanis a világ legrövidebb nevű folyója. Ennek a folyónak a neve E. A Mouadliat hegységben van a forrása. Hogy miképpen jutott a folyó ehhez az elnevezéshez, arról még csak legenda sincsen. Az persze nem egyéb tréfánál, amit egy angol régész ír, mondván, hogy a folyó neve eredetileg Eisteddjott-canshead volt, amely nevet azonban a skótok, mint fölösleges lélegzetpazarlást, elvetettek és egyszerű E-re redukálták.

SZEKFU GYULA

BETHLEN GÁBOR

(316 oldal)

Ara egészvászonkötésben Lei 320.

A Magyar Szemle Társaság kiadása.

Kapható:
Az Erdélyi Lapok könyvosztályánál

Most jelent meg!

TOMKA ÁGOSTON S. J.
HÁROM NAP
A MANREZÁBAN

Lelkigyakorlatos konferenciák.

Ara húzve Lei 108.—

Kapható:
az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

A Magyar Párt jelével akar győzni a Sváb-párt a gilváci községi választáson. Nagykaroly. Saját tud. Az általános községi választások alkalmával Gilvác község nem vett részt a választásban, mert egyik párt sem nyújtott be választási listát. Ezért Gilvác községre április 19-ében új választási határnapot állapítottak meg. A választásra a Magyar Párt és a gaumtisták részéről nyújtottak be listát. Érdekes, hogy a sváb párt azzal a fondorlattal élt, hogy választási jelül a Magyar Párt szorójelét választotta, ily megtévesztéssel remélvén szavazatokhoz jutni. A Magyar Párt gilváci tagozata ezért, kényszerű helyzetében, választási jelét egy körben levő keresztben állapította meg.

Tallózás Csíkszereda város költségvetésében. Csíkszereda. Saját tud. A város 1933—34. évi költségvetése a tavalyival szemben mintegy kétfélmillió leles redukciót tüntet fel. Míg a tavalyi rendes bevételei a városnak 5.549.444 leiben voltak előirányozva, az idén a rendes bevételek 3.771.200 lejellel szerepelnek. A személyi járandóságok a tavaly 1.307.000 leit tettek ki. A tanács az idénre itt is lényeges csökkentést hajtott végre, amennyiben a tisztviselők és alkalmazottak illetményeit 922.000 leiben állította be a költségvetésbe. Feltűnő ennél a tételnél, hogy csupán a polgármester fizetésénél 76.000 lei redukciót hajtott végre. Egyben törölte a helyettes polgármester tavalyi 115.000 leies fizetését. A város utcáinak kövezésére 500.000 lei irányoztatott elő. Az állami iskolának 120.000 leit, a felekezeti iskolának 50.000 leit szavaztak meg. A tanonciskola részére ideiglenesen 20.000, a városi óvoda anyagi kiadásai céljaira szintén 20.000 leit. A költségvetés rendkívüli bevételeiként szerepel az új vágóhid alap 797.000 leie. A tanács intézkedéseiből megnyugvással vesszük tudomásul, hogy lelkiismeretesen dolgozik és tekintettel van a lakosság redukált teherbíróképességére.

Vándorló koponya. A firenzei temetőben a napokban olyasmi történt, ami még a halottak közelében megkeményedett szívű sírásóban is borzalmat keltett. Abban szorgoskodott, hogy egy sírt ásson. Alig hatolt azonban félméternyi mélységbe ásójával, egy koponyára akadt. Félre tette, aztán tovább dolgozott. Amikor kis idő múlva megpihent, borzadva látta, hogy a koponya mozog. Mintha valami láthatatlan kéz irányítaná. A sírásó elfutott és segítségért kiáltott. Két kertészlegény, vashortál fölfegyverkezve, óvatosan megközelítette a koponyát, amely még mindig mozgott. Az egyik kertészlegény, aki nem volt regényes hajlamu, nagyot suhintott dorongjával a koponyára, amely kétfelé repedt. A kettévált koponyából pedig kimászott egy — teknősbéka, amelyet a sírásó, úgy látszik, téli álmában zavart meg.

ADOMÁNYOK. Kiadóhivatalunkhoz adományokat küldtek: A felsőbányai templom részére adományoztak: Paizs Árpád Brassó 100 leit, A. A. Nagyvárad 100 leit. Bere Lajos részére: Gróf Majláth Gusztáv Károly megyéspüspök Gyulafehérvár 50 leit, Adorján Nóra Nagyvárad 50, A. A. Nagyvárad 50 leit, Schmiedt Károlyné Marosvásárhely 50, Kádár József Marosvásárhely 50, Czibalmos Józsefné Marosvásárhely 50 leit. Az adományokat rendelkezési helyére juttattuk.

Miért szüntették be Aradon az építkezési illetékeket? Arad. Saját tud. A városi mérnöki hivatal az építkezési engedélyekért 485 lei illetéket szedett, különben nem intézte el a kéreéseket. Az így befolyt pénzből egyes tisztviselők jövedelme hozzávetőlegesen 16—18 ezer leire felment, akiknek költséges élete feltűnt a többi tisztviselőnek. Egyik alkalmazottja a mérnöki hivatalnak kérvényezte, hogy egyenlően osszák fel a jövedelmet az egyes tisztviselők között, amire a főmérnök az illetékek szedését beszüntette. A legközelebbi tanácsülésen megintertpellálták a polgármestert, hogy a város javára beszédett összegeket milyen jogon kezelték s osztották fel a főpénztár megkerülésével.

*** Fáj a gymra? Nincsen jó étvágya? Bélműködése rendetlen? Székrekedésben szenved? Nyugtalanul alszik? Ideges és fáj a feje?** Egyedüli biztos hatású szer a dr. Földes-féle angol gyomorbalzsam. Egy üveg ára 90 lei. Kiszárolgosan szállítja dr. Földes Béla gyógyszerüzére Arad str. Eminescu 21.

Nagyvárad piaci árak. (Március 4). Irányzat lanya. Búza 570—580 (ab malom), árpa 250, sörárpa 270—280, rozs 450, zab 200, tengeri 165—170, széna 60, bodorka 80—90, lucerna 80—90 lei. Húsárak: marha (kg.) I. oszt. 12, II. oszt. 8—10, borjú I. oszt. 20, II. oszt. 16, sertés 24, zsír 32, zsírszalonna 28, hajt 30 lei.

SZÍNHÁZ

TEMESVÁRA MEGY VISSZA AZ ARADI SZINTÁRSULAT, MERT ARADON ÉHEZNEK. Az aradi színtársulat csak egy héttel ezelőtt fejezte be temesvári szezonját s akkor visszatértek Aradra, ahol a tavaszi szezont akarták megkezdeni. De már az első előadásra sem volt közönség — és ezért az aradi színház becsukta kapuit. Vasárnap tartottak még egy előadást, hogy — legyen miből elutazni a színészeknek Temesvárra, ahol e hét végén kezdik meg újra az előadásokat, majd átrendülne Lugosra, ahol mindig szeretettel várta a közönség a színészeket.

HETI MŰSOR:

Bukarest: (Jódi K. Magyar Színháza)
Szerda: *Fehér ló*, operette. Szentessy Eta, Berecz Manci, Keleti Aranka, Beck Rózsi, Nagy Olga, Jódy Károly, Salgó Jenő, Gergely Lajos, Jonga Laci, Kovács György felléptével.
Csütörtök: *Fehér ló*, operette.
Péntek: *Csók a tükör előtt*. Színmű.
Szombat: *Viktória*, operette.
Vasárnap délután 3, 6 és 9 órakor: *Viktória*, operette.
Hétfői: *Hawaii rózsája*, operett.
Kedd: *Hawaii rózsája*, operett.
Szerda: *Hawaii rózsája*, operett.
Husvét vasárnap 3, 6 és 9 órakor: *Alvinczi huszárok*, operett.

Hétfő 3, 6 és 9 órakor: *Mosoly országa*, operett.
Kedd: *Zsákbamacska*, operett.
Szerda: *Zsákbamacska*, operett.
Csütörtök: *Zsákbamacska*, operett.
Péntek: *Zsákbamacska*, operett.
Szombat: *Irja hadnagy*, vígjáték.
Vasárnap: *Irja hadnagy*, vígjáték.

Kolozsvár:

Szerdán este 9 órakor: *A Sasfiók*.
Csütörtök: *A Sasfiók*.

Nagyszeben:

(Sarkadi Gusztáv társulata)

Csütörtökön: *Vihar a Balatonon*.
Pénteken: *Weekend*.
Szombaton: *Manoilta*.
Vasárnap: *Obsitos*.

Szatmár:

Szerda: *Hollandi menyecske*.
Csütörtök: *Timesa* (operette).
Péntek: *Tosca* E. Basarab, Viorel Clucideanu és Misu Tiko felléptével).
Szombat délután 4 órakor: *Zsákbamacska*. Este 6 órakor: *Pillangókisasszony*.

Ki lopott?

avagy:

Szép Ernő a Hargitán

Pletykák és plágiumvádak Tamási Áron regénye körül

Kolozsvár. Ó, pletyka, te testetlenül imbolygó szürke rém, mindenhová beszivárgó, mindenütt jelenvaló kísértet, te mindenkit megrágalmazó, mindenkibe beleharapó gonosz szellem, mellékutácokon andalgó szerelmes párok ádáz ellensége, házassátelek feldulója, — kezembe kerülőtől. Irgalmat ne várj: addig el nem eresztelek, amíg meg nem fojtottalak.

Ezelőtt is találkoztam veled, de nem tulságosan érdekelte. Ilyeneket sugtál az embereknek, akiket hatalmadba kerítettél:

— Nézd csak a Rosenbergnét. Uj bundája van. Vajjon miből telik?

Vagy:

— A pesti gyorsan találkoztam Váradinával. Tudod, hogy... nem egyedül utazott?...

Ameddig saját félszékben maradtál, öreg kávésnénikék asztala mellett, illatos női budoárokkban, zsúrszalonokban lappangva szőtted finom és eltérhetetlen hálódát, semmi közöm sem volt hozzád. De most olyan területre tévedtél, pletyka, ahol nincs helyed. Bemérészedtél az irodalom tágas és napfényes csarnokába. Itt éles fények vannak és kemény árnyékok. Itt minden látezik és minden ellenőrizhető, itt semmi el nem titkolható. Itt nincs helyed.

Merészségedért végre meglakolsz.

Tamási Áron „felfedez”.

Az egész bonyolultnak látszó, de végeredményben igen egyszerű dolog avval kezdődik, hogy Tamási Áron, az ismert Baumgarten-díjas erdélyi író 1931. áprilisában felfedezte Ladó Lajit, a kis hargitai erdőpásztor. Nem úgy fedezte fel, mint erdőpásztor, hanem úgy, mint író. Amint maga Tamási jellemezte: „Jelenleg kazánfűtő Kolozsváron, korra huszonnegyves, alakra terpe és tömött, a szeme mosolygós és kék, ruházata elvegyes, a szíve nagy, a beszéde mókás, tudomány a hat elemi — és a lelke arany”. Ladó Laji sokat mesélt Tamásinak hargitai élményeiről, színesen, elevenen, fordulatosan. Tamási rávette Ladót, hogy próbálja megírni, amiket elmesélt. A „terpe” kis székely vállalkozott rá. Nemsokára — visszatérve a Hargitáról — át is nyújtott Tamásinak egy szürkefedélű, kockás iskolai füzetet, telistele ákombákom szarkaláb-betűkkel. Tamásinak tetszett a gondolat, hogy „rót faragjon Laji barátunkból. Addig böngészett a kockás füzetben, amíg talált néhány érdekes kis epizódot, egy-két elevenebb részt. Ezeket aztán átdolgozta, kicsit furt, faragott rajtuk, végül is átadta Kuncz Aladárnak, az Erdélyi Helikon akkori szerkesztőjének.

„Kicsi erdőőr” feljegyzéseiből — ez lett a címe a kis napló kivonatnak. Az írás természetesen a Ladó Laji neve alatt jelent meg, Tamási csak néhány meleg, kedves ajánló sort írt hozzá. A Helikon kétezer lelt adott az írásért és Ladó Laji boldogan gyürte zsebre az összeget.

A kis naplórésznek nagy sikere volt. Különösen az utolsó, „Jóság” című fejezet tetszett az embereknek. A többi egyszerű kis semmi.

Legszebb leány-könyvek

- CSABA MARGIT: *Amit a serdülő leánynak tudnia kell.* — 100 lei
 GERÉLY JOLAN: *A mai leányok útja* — 120 lei
 JAMBOR LÁSZLÓ: *Levelek hugomhoz I-II-III. rész.* füz. 120. kötve 160 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

ség. De ez a fejezet csupa tűzes szín, csupa poétikus mélabu, csupa „meglátás” és naiv, áhítatos, mégis raffinált művészi beszéd.

— Zseniális ez a Ladó Laji. — mondták a kávéházban az irodalom barátai és közben huncuttáskán hunyorítottak Tamási felé. Szem-mellátható volt, hogy mindenki őt gyanúsítja a remek kis írás apaságával. *Senki sem hitte el, hogy a mesteri részt Ladó Laji írta.*

Ábel a rengetegben.

A „plágiumügy” a múlt év őszén érkezett el második fejezetéhez, amikor is megjelent Tamási Áron regénye, az „Ábel a rengetegben”. A rendkívül érdekes, friss, humorban és naivságban bővelkedő kis székely regény egyszerre meghódította az embereket. Még azokat is meghódította, akik a „Cimeresek” című Tamási-regény után elvesztették bizalmukat a neves székely író iránt, vagy akik igazolva látták általa régi bizalmatlanságukat. A *lange hangulatu, lélekben gazdag, úde regényről úgy nyilatkozott Babits Mihály is, hogy befejezett, valóságos remekmű.* Angol és amerikai kiadók figyelmét is felhívták az új Tamási-könyvre s tudunkkal már folytak is a tárgyalások a könyv angol kiadására vonatkozóan. Az angol fordítás címe ez lenne: „Erdélyi Robinson”, — „Robinson of Transsylvania”. Tamási Áron pedig az aranyos kis Ábel révén újra megnyerte a Baumgarten-díjat.

Ezek után indult meg a pletyka.

Először egy kávéházi sarokasztalnál hallottam, mint hétepcéses, sugva elmondott titkot, hogy az Ábel-regényt nem Tamási Áron írta, hanem Ladó Laji és Tamási Áron kétezer leiert vette meg tőle az „anyagot”. Másnap egy délutáni teám bizták reám titokzatos arccal a pikáns irodalmi csemeget. Harmadnapra már az utcán szóltattak meg barátaim:

— Hallottad a Tamási-féle botrányt?...

Jól mulattam az eseten. Napnál világosabb volt, hogy a hirtelen elterjedt pletyka mögött szervezett terjesztők állanak, akik számitanak az emberek szenzáció-éhségére és hiszékenységre.

Mi az igazság?

Előre kell becsátanom, hogy nem akarom Tamási Áront megvédeni. Valószínű, hogy azt ki is kérné magának. Nincs szüksége rá. Nem a Tamási barátaihoz és nem is ellenségeihez szólok, hanem az igazság barátaihoz. Az igazságot akarom megírni, mint hiteles tanuja a történeteknek.

Az igazság pedig az, hogy Tamási nem lopott. Tessék elhinni. Kezemben volt és olvastam a Ladó Laji ákombákomos füzetét. Az semmi. Még csak önképzőkori próbálkozásnak sem lehet nevezni. Események száraz felsorolása. Alig olvasható, helyesírási hibákkal zsúfolt mondatok, amelyekből vagy az alany, vagy az állítmány hiányzik. A Helikon 1931. áprilisi számban megjelent részleteket alaposan átdolgozta Tamási Áron. Amiat sejtett komoly írói tehetséget Ladó Lajiban, mert a „Jóság” című fejezet csakugyan szép volt. Azt alig írta át, csak egy-két szót változtatott rajta.

Plágiumról már azér sem lehet szó, mert öt évvel ezelőtt, amikor Tamási még hírt sem hallotta Ladó Lajinak, én magam voltam az, aki Tamási-novellát közöltem a Pásztorújságban. Ebben a novellában — a hargitai erdőőr székely legénykének rövid, szellemes kis históriája volt, — benne foglaltattam, mintegy dióhéjban, az Ábel-regény egész elgondolását.

Kétségtelen, hogy a Ladó Laji füzetében megírt epizódok csakugyan szolgáltattak anyagot Tamásinak egy-két oldal megírásához. De csak közönséges nyersanyagot, amelyet az életben is meg lehet találni bármikor. A plágium-

Tóth Tihamér

reprezentáns művei:

- Krisztus Király 250 lei
 Tíz parancsolat I. rész . 250 lei
 Tíz parancsolat II. rész . 250 lei
 Hiszek Egy Istenben . . 250 lei
 Hiszek Jézus Krisztusban 250 lei

Az öt könyv együttes megrendelése esetén portó nincs

Erdélyi Lapok könyvosztálya
 Oradea—Nagyvárad, Strada Regele Carol 5.

vád nagyon hasonlít ahhoz az esethez, amely Szinnyi Merse Pállal történt. A nagy festő valamelyik grófi parkban festegetett. Parkrészelete kitűnően sikerült, műrekek lett. Egy bankigazgató, az akkori idők neves mecénása huszezer koronáért vette meg a képet. Óriási sunma. A gróf erre részt követelt a honoráriumából, mivel az ő parkjáról festette Szinnyi Merse Pál a képet.

— Én az egész birtokomért nem tudnék huszezer koronát kapni. — panaszkodta a gróf, — ez a mázoló pedig ezért a kis részletért vágja zsebre a horribilis összeget...

Valahogyan így járt Ladó Laji is. Avval a különbséggel, hogy ő nem gróf, csak egy ágról-szakadt szegény székely legényke, aki szivtelen emberek ugrattak be a gonosz tréfába. Leveleket mutatott nekem Ladó Laji, amelyekben titokzatos egyének arra buzdítják, hogy terjessze a plágium-pletykákat. — Sőt a nép egyszerű gyermekének kifigurázói odáig mentek, hogy egy Babits Mihálynak szóló levél megírásába is beugratták a jámbor Lajit. Ebben a levélben a maga számára követeli a Baumgarten-díjat Ladó Laji, mondván, hogy az Ábel-t ő lelta meg, Tamási „csak” megírta.

Én is „felfedezem” Ladó Lajit.

De azért nem kell tulságosan sajnálni Laji barátunkat. Tudniillik — és ez az egész plágium-ügyben a legváratlanab, legérdekesebb fordulat, — Ladó Laji plagizált. A véletlen fedezte fel előttem az érdekes plágiumot. Egyik kolozsvári könyvkereskedésben végkiürítés volt a napokban. Pár leiert vesztegették a legjobb könyveket. Itt vettem meg tíz leiert Szép Ernő 1921-ben, Bécsben megjelent „A világ” című verseskötetét. A könyvet el is olvastam. Van benne egy vers, talán a legszébb, amelynek a címe „Jóság”. A Tamási-pletykával kapcsolatosan ugyancsak néhány napja vettem kezembe a Helikon 1931. áprilisi számát, amelyben a Ladó Laji írásműve diszeleg. És csodák csodája: Laji barátunk írásának egyetlen figyelemreméltó része, a „Jóság” című, csaknem szóról-szóra megegyezik a Szép Ernő azonos című versével. Pontos adatokkal szolgállok: a hosszú verset a verskötet 22-ik oldalán találhatja meg bárki, aki keresi. Ladó Laji átvette a vers 3-ik, 4., 5., 9., 12., 16., 20. és 21-ik versszakaszát... A huncut góbé...

Hogyan került Szép Ernő a Hargitára? — Tamási kikorrigálta Szép Ernőt.

A tudatlan Lajikát talán nem is ítélnék el ezért valami súlyosan. Nem mérhetünk vele szemben irodalmi mértékkel. Mindenesetre csunya dolog volt, hogy idegen tollakkal akart ékeskedni Tamási szemében.

Sokkal pinkásabb oldala a dolognak az a véletlen, hogy sem Tamási Áron, sem a Helikon akkori szerkesztője, a nagy irodalmi tudásu, azóta már mindnyájunk mély fájdalomra elhunyt Kuncz Aladár nem vette észre a turpisságot. Elhitték, hogy a ragyogóan szép, művészi részletet Ladó Laji írta. A Szép Ernő-verseket egyikük sem ismerte.

Még ennél is mulatságosabb az, hogy Ladó Laji csakugyan szószerint másolta füzetébe a Szép Ernő verset. De Tamásinak nem egészen tetszett. Itt-ott kijavította. Kicsit meg is székelyesítette. A lisztes tollu gém helyett

harkályt írt, azt pedig, hogy „Bárcsak volnál teljes színű márványoszlop”, úgy javította ki, hogy „bárcsak lennél hatalmas bükkfa”. És így tovább.

Még érdekesebb volna azt kisűtni, hogy hogyan került a Hargitára, Ladó Lajihoz a Szép Ernő könyve. A makacs székely legényt hiába kérdezzük. Még most a leleplezés után is csökönyösen hajtogatja, hogy ő azt a részletet sehonnán sem vette, nem lopta, hanem pont a szive közepéből írta. Hazudik.

— En találtam ki a saját szivemből és eszemből, — hajtogatja és többet nem hajlandó mondani.

Ha a vége jó, minden jó.

Ezzel, azt hiszem, le is zárhatom a szenzációs Tamási-féle plágiumügy aktáit. A kérdést is sikerült kimerítenem, az olvasót is.

Végeredményben azonban, — szeretném

hinni. — hogy megöltem a pletykát. Legalább is kiűztem onnan, ahol helye nincs.

A Ladó Laji irodalmi kalandja happy end-del végződött. Babits Mihály él békességgel, Tamási Áron is él békességgel és Baumgarten-díjjal, sőt Ladó Lajinak sem történt semmi baja. Eppen az imént láttam az utcán: pirosposztag, hála Istennek, a legjobb egészségnek és kedélynek örvend. Csak azokat eszi a méreg, akik — Ladó Laji saját vallomása szerint — őt felbuzdították.

Végre pedig az egészben a legjobb az, hogy *Tamási új témát kapott a lezajlott eseményekből s már hozzá is fogott új regényének megírásához.* Az új regény címe az lesz: „*Ábel a városban*”. Kitélik tőle, hogy már előlegelet is vett fel rá. Szegény Ladó Laji pedig ismét elcsik a honoráriumtól.

Dsida Jenő.

SPORT

A Nemzeti Bajnokság állása

Tegnap számunkból kimaradt a Gloria—Romania aradi mérkőzése. Az alábbiakban adjuk:

Gloria CFR—Romania 4:0 (2:0). Aradról jelentik: Vasárnap délután találkozott a kolozsvári Romania és az aradi Gloria a nemzeti bajnokságért folytatott küzdelemben. A Gloria kitűnő formában játszott. Az első félidő 40-ik percében Mercea szerzi meg a Glóriának az első gólt, amit néhány perc múlva Marianut kettőre emel. A második félidőben Dobra két gólját emeli a gólarányt. Az erős szél sokat ártott a játék szépségének. A mezőny legjobb embere Dobra (Gloria) jobbösszekötő volt. Mellette Husztig—Albu bekkpár tűnt ki. A Romaniából Felecan, Criza, Muresan fedezet-sor tűnt ki. Dr. Morar Teofil (Nagyvárad) kezében tartotta a mérkőzést.

A két csoport állása a vasárnapi forduló után a következőképpen alakult:

A) csoport.

1. CFR	8	5	1	2	22:9	11
2. Ripensia	7	5	—	2	23:9	10
3. Gloria	7	4	1	2	16:12	9
4. Crisana	7	4	1	2	15:16	9
5. Tricolor	6	2	2	2	10:7	6
6. Romania	7	1	1	5	6:16	3
7. Soimii	8	1	—	7	6:20	2

B) csoport.

1. Venus	7	5	1	1	25:8	11
2. Universitatea	7	5	1	1	14:7	11
3. NAC	7	5	—	2	23:15	10
4. Unirea-Tric.	7	3	2	2	17:15	8
5. TMTE	7	2	1	4	8:15	5
6. AMTE	7	2	—	5	12:28	4
7. Brasovia	7	—	1	6	7:18	1

Az A) csoportban a Ripensia már jobban áll, mint a listavezető CFR, mert egy mérkőzéssel kevesebbet játszott. A B) csoportban nagyon érdekes küzdelemre van kilátás a három első helyezett között. Viszonyítva a NAC-nak van a legkönnyebb helyzete, mert úgy a Venust, mint az „U”-t Nagyváradon fogadja, ami az egy pontos hátrányát behozni látszik.

Külföldi sporthírek

Pelle István szombaton Mezőtúron szerepelt, ahol díszbandériummal fogadták és zsfolt nézőtér ünnepelte remek tornászgyakorlatait. Vasárnap a veszprémi torna-ünnepségen állt starthoz és kedden Kaposvárott mutatja be az olimpiai gyakorlatokat. Pelle ezzel a munkájával a vidéki tornasport fejlődését nagyban előmozdítja.

Eastman világrekordot futott San Franciskóban 600 yardon 1:09.2-ös idejével. A régi rekordot az olimpiai bajnok Lowe tartotta.

Spanyolország—Portugália 3:0. Vigóból jelentik, hogy Spanyolország ott látta vendégül a portugál válogatott futbalcsapatot s a magyarok számára is szomorú emlékü helyen 3:0 arányú vereséget mért rá.

Skócia—Írország 2:1 (1:1). Glasgoból jelentik: 134.000 néző előtt találkozott a két ország válogatottja. Skóciának most is sikerült megőriznie hegemoniáját.

Oxford—Cambridge evezősverseny. Londonból jelentik: 85-ször rendezték meg a tradicionális evezősversenyt, amelyet most már tizedszer egyfolytában a Cambridge nyert meg. Ideje 20:57 perc.

CSEHSZLOVÁKIA. Meglepetések vasárnapja: a Sparta és Slavia is kikapott. Eredmények: Klado—Sparta 3:2 (1:1). Bohemians—Slavia 2:1 (1:1). Nachod—SK Pilsen 1:1 (1:0). Viktoria Pilsen—Teplitzer FK 4:0. Viktoria Zsiskov—Liben 3:1 (1:1). Az élcsoport állása most a következő: Sparta 19, Viktoria Pilsen 18, Slavia 17 pont.

AUSZTRIA. A Vienna és a Rapid van az élen. A következő három csapat (Admira, WAC, Austria) rendre kikapott. Rapid—Austria 2:0 (0:0). Hakoah—Admira 1:0 (0:0). Waoker—Libertas 1:0 (1:0). Vienna—FAC 6:1 (3:1). FC Wien—WAC 2:0 (1:0).

A kiadóhivatal üzenetei:

Koleszár István, Lugosi István igazgató, György Gábor plébános, Posta Baby, dr. Balásy Imre plébános, Papp Mózes mérnök, Retezár Gerő, dr. B. I. és Sch F. Olaszországi utunkra átutalt részvételi díj első felét köszönettel nyugtázzuk.

Lázár Elekné, öz. Balogh Györgyné, Fehér Vároára Brassó, Kokos Rudolf M-Vásárhely. Társasutunk részvételi díját teljes egészében megkaptuk s javukra írtuk.

Zakariás Z. György. A nápolyi út részvételi díja hiánytalanul megérkezett.

Schmieder József, Aninósa. B. lapján jelzett részvételi díjat megkaptuk, köszönettel nyugtázzuk. Visszajövet Magyarországon az általunk megszerzett vízummal 48 óráig lehet tartózkodni. Aki ennél több ideig szándékozik ott maradni, úgy az erre jogosító vízumot külön kell megszereznie. Azon kérdésre, hogyha közbejött akadályai miatt nem vehet részt utazásunkon, mi lesz a befizetett pénzzel, hivatkozunk folyó év III. 25-iki lapunk azon közleményére, amely szerint: aki leküzdhetetlen akadályok miatt nem tarthat velünk, annak befizetett részvételi díjat visszatérítjük, csupán a minimális rendezési költségeket vonjuk le.

Olaszországi utunkra beérkezett részvételi díjakat hirtapilag nyugtázzuk, aki tehát külön értesítésre tart igényt, úgy válaszbélyeg szíves beküldését kérjük.

Bercsényi Elemér plébános, Szászfenes. Előfizetése a beküldött összeggel 1933 május 15-ig van rendezve.

Páll Ferenc, Sz-laborfalva. A szállásra nevezettek igényeit előjegyzésbe vettük és arról megfelelően gondoskodni fogunk. A nápolyi kirándulás részvételi díját lehetőleg szintén április 15-ig kérjük hozzánk beküldeni, miután azon túl csak valutában eszközölhető a befizetés, tehát ajánlatos a fenti dátumig azt eljuttatni.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Allástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.

Alkalmazás

Főznitűdó min tenest hosszú bizonyítvánnyal felveszek. Ritoók-u. 16. sz.

Gyermekgondozónő csecsemőpolásban több évi gyakorlattal alkalmazást keres. Cím a kiadóban.

Jól főző perfkert minden szakácsné jó bizonyítvánnyal állást keres bejárni vagy állandóan elsejére. Szaniszló utca 35 sz.

Adás-vétel

Perzsaszőnyegek minden méretben legolcsóbban beszerezhetők. Teleky-u. 56. Cseke.

Eladó egy kettős számú Wertheim penzszekrény, egy irógép és a Pallas-Lexikon 18 kötete Tenkén Dr. Bernáth Lajosnál. A lexikonok szerkesztőségünkben megtekinthetők.

Egy 12-ös jökarban lévő gyorsajtó kedvező feltételek mellett eladó. Cím Kalmár Nándor, Arad, Str. Emnescu (Deák Ferenc) No. 40.

ELADÓ jutányos áron egy special-electromotor, 220 V. 1/2 lóerős, egyenáramhoz. Cím a kiadóban.

Lakás

3 szobás komfortos utcai lakás május 1-re kiadó Str. Oltenia (Csengeri-u) 9. Ugyanott Filodendron és fikusz eladó.

Egy utcai szoba mellék-helyiségekkel Május 1-re kiadó Damjanics utca 20.

Kiadó május 1-től három parkettes szobából, fürdőszobából, pincéből és mellék-helyiségekből álló lakás str. Caragiale (Nyárta-u) 1. u. Megtekinthető bármely napon d. u. 3 és 6 óra között.

Kapualatti utcai bútorozott szoba előszobával kiadó, Lukács György-u. 7.

Kiadó szülő ajában két-szobás, alkóvos lakás fürdőszobával május 1-re Berkovits-u. 38.

Két szobás, modern lakás május 1-re kiadó. Szaniszló-utca 27.

Könyvujdonság!

PAKOCS KÁROLY:

ÖRÖMÖT AKARTOK?

Lapunk munkatársának hat nagybőjti konferenciája. A kereszt és szenvedés alakjait, mint a lelkiélet örömeinek forrását tárja elénk.

Modern és igen tartalmas. **Ára 45 lei.**

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

Vidéki főmegbízottaink: Arad: Brunner Lajos, Str. Bucur (Eötvös) 7. Brassó: Paulusz Ferenc Közép-utca 59. — Bukarest: Jávör Béla, Str. Matei Basarab 10. — Csikszereida: Albert István. — Gyergyószentmiklós: Ferenczy Árpád. — Kézdivásárhely: Földi István, Piata Reg. Maria 24. — Kolozsvár: Dr. Sulyok István, Főter 13., emelet. — Marosvásárhely: Elekes Pálné, Főter 60. szám. — Nagykaroly: Sultész József, Str. Gen. Mosoiu 21. — Szatmár: Rencz Antal, Karitászkönyvkereskedés. — Temesvár: Missió kegytárgyüzlet, Püspöki-palota, Str. Lonovics 1. — Zsilbölgyi képviselő: Molnár Sándor, Petroseni. — Magyarországi képviselet: Dr. Léber János, Budapest, I. Fehérvári-út 78. Telefon aut. 58-8-85. — Minden lapunkkal kapcsolatos ügyben tevések nevezettekhez, vagy a többi városokban levő bizományosainkhoz fordulni.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

Készült a Szent László nyomda Rt. körforgógépén Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.